

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Zeničko-dobojski kanton
OPĆINA VAREŠ
OPĆINSKO VIJEĆE

Broj: 01-124/14
Vareš, 29.04. 2014. godine

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM OPĆINA VAREŠ

2014-2019

april 2014. godine

adresa: Zvijezda 34, 71330 Vareš
identifikacijski broj: 4218285300002
depozitni račun Unicredit banka:
3380002210017420

tel.: 00387 32 848 100;
fax: 00387 32 848 150;
web: www.vares.info
e-mail: vares@bih.net.ba

SADRŽAJ

1	<u>UVOD</u>	4
2	<u>OSNOVNI PODACI O OPĆINI I PROIZVOĐAČIMA OTPADA</u>	5
2.1	POLOŽAJ	5
2.2	ODNOS RURALNOG I URBANOG DIJELA OPĆINE	5
2.3	BROJ STANOVNIKA I DOMAĆINSTAVA PO MJESNIM ZAJEDNICAMA	9
2.4	PROIZVOĐAČI OTPADA IZ PRIVREDE	10
2.5	PROIZVOĐAČI OTPADA -JAVNE USTANOVE	12
3	<u>PRAVNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE OTPADOM</u>	13
3.1	PLANSKI DOKUMENTI UPRAVLJANJA OTPADOM	13
3.2	ZAKONSKA REGULATIVA	17
3.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI	22
4	<u>ADMINISTRATIVNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM</u>	23
4.1	INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA	23
4.2	UGOVORI I SURADNJA U OBLASTI UPRAVLJANJA OTPADOM	24
4.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI	25
5	<u>POSTOJEĆI KAPACITETI ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA</u>	25
5.1	OPREMLJENOST ZA PRUŽANJE USLUGE PRIKUPLJANJA I ODVOZA OTPADA	25
5.2	DINAMIKA I NAČIN ODVOZA I PRIKUPLJANJA OTPADA	26
5.3	SAKUPLJANJE OPASNOG OTPADA IZ DOMAĆINSTAVA	27
5.4	SAKUPLJANJE SPECIJALNOG OTPADA	27
5.5	PROIZVOĐAČI OTPADA KOJI SAMI ZBRINJAVAJU OTPAD	28
5.6	DRUGI OPERATERI	28
5.7	ANALIZA I ZAKLJUČCI	28
6	<u>POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA ZA UPRAVLJANJE OTPADOM</u>	28
6.1	ZELENI OTOCI	28
6.2	CENTRI ZA RECIKLAŽU	28
6.3	CENTRI ZA KABASTI OTPAD	29
6.4	OBJEKTI ZA ODLAGANJE	29
6.5	DRUGI OBJEKTI	29
6.6	ANALIZA I ZAKLJUČCI	29
7	<u>NELEGALNA ODLAGALIŠTA</u>	30
8	<u>TRENTNE I BUDUĆE KOLIČINE</u>	31

8.1	UKUPNO PROIZVEDENI OTPAD	31
8.2	PRIKUPLJENI MIJEŠANI OTPAD	32
8.3	PRIKUPLJENI OTPAD ZA RECIKLAŽU	32
8.4	PRIKUPLJENI SPECIJALNI OTPAD	32
8.5	UKUPNO PRIKUPLJENI OTPAD	33
8.6	BILANS	33
8.7	PROGNOZE ZA PLANSKI PERIOD	33
8.8	ANALIZA I ZAKLJUČCI	34
9	<u>FINANSIRANJE SISTEMA UPRAVLJANJA OTPADOM</u>	34
9.1	TARIFA ZA DOMAĆINSTVA	34
9.2	TARIFA ZA PRIVREDNI SEKTOR	34
9.3	STEPEN NAPLATE	35
9.4	BILANS STANJA	35
9.5	ANALIZA BUDŽETA	36
9.6	ANALIZA I ZAKLJUČCI	37
10	<u>INFORMIRANJE JAVNOSTI</u>	37
10.1	INFORMIRANJE GRAĐANA O PRUŽENIM USLUGAMA	37
10.2	PROGRAMI PODIZANJA SVIJEŠTI	38
10.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI	38
11	<u>SPECIFIKACIJA PROBLEMA</u>	38
11.1	INSTITUCIONALNI PROBLEMI	38
11.2	PRAVNI PROBLEMI	38
11.3	INFRASTRUKTURNI PROBLEMI	39
11.4	FINANCIJSKI PROBLEMI	39
11.5	JAVNA SVIJEŠT	39
12	<u>CILJEVI UPRAVLJANJA OTPADOM ZA PLANSKI PERIOD</u>	40
13	<u>PROGRAM MJERA (AKCIONI PLAN)</u>	40
13.1	PROGRAM MJERA ZA UNAPRIJEĐENJE SISTEMA ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA	40
13.2	PROGRAM MJERA ZA UNAPRIJEĐENJE SISTEMA ZA ISKORIŠTAVANJE OTPADA	41
13.3	PROGRAM MJERA ZA UNAPRIJEĐENJE SISTEMA ZA TRETMAN OTPADA	41
13.4	PROGRAM MJERA ZA PODIZANJE JAVNE SVIJEŠTI U UPRAVLJANJU OTPADOM	42
14	<u>PLANIRANA SREDSTVA ZA REALIZACIJU AKTIVNOSTI</u>	43
15	<u>ANALIZA RIZIKA</u>	43
16	<u>MONITORING IMPLEMENTACIJE</u>	43

1 Uvod

Djelatnosti koje reguliraju otpad su u nadležnosti Federalnog ministarstva okoliša i turizma, resornih ministarstva županije/kantona, a dio poslova (vode brigu o upravljanju komunalnim otpadom) je u nadležnosti jedinica lokalne samouprave što je sadržano u odredbama članaka 9. i 10. Zakona o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/03 i 72/09). Zakon o upravljanju otpadom je propisao da će se kantonalnim propisom utvrditi zadaci općina u izradi općinskih planova upravljanja otpadom koji trebaju sadržavati najmanje:

- programe o skupljanju opasnog otpada iz domaćinstava;
- programe za korištenje komponenti iz komunalnog otpada;
- programe za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu;
- programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom;
- lociranje postrojenja za upravljanje otpadom;
- saradnja između općina radi postizanja zadatah ciljeva.

Na osnovu navedene obaveze kantona, donešen je Plan upravljanja otpadom na području Ze-do kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/2009), koji definira aktivnosti na uspostavi i radu integralnog sistema upravljanja otpadom u periodu od narednih 20 godina. Proces planiranja je kontinuiran proces, ciklično se ponavlja sa svrhom revizije postignutog i poboljšanja trenutnog stanja pojedinih komponenti sistema, dok se planirane aktivnosti realiziraju prema redoslijedu utvrđenom na način da sistematski prati implementaciju unaprijed zacrtanih ciljeva. Period od 20 godina je fazno podijeljen prema prioritetima aktivnosti koje implementiraju kratkoročne i dugoročne ciljeve. Analiza sadašnje situacije sistema upravljanja otpadom na području Ze-do kantona, koja je također sastavni dio Plana, će utvrditi prioritete za rješavanje, a na osnovu toga i pomoći u definiranju ciljeva. Fazno promatranje problematike uspostave i rada integralnog sistema upravljanja otpadom omogućava prvenstveno baznu uspostavu osnovnih preduvjeta za razvoj jednog takvog sistema, a potom uvođenje najefikasnijih mehanizama za tretman otpada. Plan utvrđuje periode revizije koja obuhvata periodično računanje indikatora stanja sistema upravljanja otpadom, daje periodičnu ocjenu stanja sektora, prati implementaciju poduzetih aktivnosti, ocjenjuje njihove rezultate i predlaže dodatne aktivnosti sa ciljem poboljšanja stanja sektora na kraju narednog ciklusa revizije.

Odluku o izradi plana prikupljanja otpadom općine Vareš i Odluku o izmjeni Odluku o izradi plana prikupljanja otpadom općine Vareš za period 2014.-2019. godina Općinsko vijeće Vareš je donijelo na 13. i 18. sjednici koje su održana 28.11.2013. godine i ____ 04.2014. godine.

Plan je izradila Radna grupa, imenovana od strane općinskog načelnika u sastavu:

1. Ermin Musa, predsjednik radne grupe-predstavnik Općine
2. Boško Andrić, član radne grupe- predstavnik Općine i
3. Tihomir Jelić, član radne grupe- predstavnik javnog komunalnog preduzeća Vareš

Plan upravljanja otpadom općine Vareš usvojen je na 18. sjednici Općinskog vijeća Vareš, održanoj 29.04. 2014. godine.

Plan upravljanja otpadom se radi za razdoblje 2014.- 2019. godina

2 Osnovni podaci o Općini i proizvođačima otpada

2.1 Položaj

Općina Vareš nalazi se u središnjem dijelu Bosne i Hercegovine sa ukupnom površinom oko 390 m². Teritorijalno i administrativno je sastavni dio Zeničko – dobojske županije i pripada ekonomskoj regiji Središnje Bosne i Hercegovine. Granične općine su Breza (dužina granice 12,00 km), Visoko (7,00 km), Kakanj (17,00 km), Zavidovići (11,00 km), Olovo (34,00 km) i Ilijaš (19,00 km).

Sjedište općine smješteno je u brdima s nadmorskom visinom 829 metara u kotlini rijeke Stavnje na udaljenosti 45 km od Sarajeva i 74 km od Zenice. Cestovna mreža na području općine Vareš je u izrazito lošem stanju, a podatak da na općini ima asfaltiranih cesta 103 km (38,31 %), makadamske ceste 107 km (39,79 %) i zemljane ceste 58,90 km (21,90 %), govori o putnoj mreži na kojoj se prikuplja otpad i vozi na deponiju.

Deponija otpada „Kota“ nalazi se sa sjeverne strane napuštene industrijske jalovine površinskog kopa željezne rude „Smreka“ i sjeverozapadno od Vareša. Udaljena je od grada 3 km i nalazi se na nadmorskoj visini od 1.040 m. Visokim brdima je odvojena od urbanog dijela.

Prema zemljopisnim karakteristikama lokacija je pogodna s aspekta ekoloških uvjeta, jer je dovoljno udaljena od naselja, oivičena je brdima, koristi se većom površinom devastirani prostor i ne narušava ambijentalne uvjete šireg prostora, jer se sa južne strane nalazi veliki kompleks napuštene deponije jalovine od površinskog kopa željezne rude.

Većini naseljima je moguć pristup sa specijalnim vozilom za prikupljanje otpadom a gdje to nije moguće koristi se manji otvoren kamion.

U zimskim uslovima je otežan pristup svim naseljima, zbog brdsko planinskog reljefa i otežanog odvijanja saobraćaja usljed zimskih uslova i neredovnog održavanja ceste, do svih lokacija gdje su smješteni kontejneri.

2.2 Odnos ruralnog i urbanog dijela Općine

Općina se prostire na 390 km², a sam grad na površini od 3 km², što znači da je odnos ruralnog i urbanog dijela općine, u teritorijalnom smislu, skoro potpuno na strani ruralnog dijela. Međutim, prema broju stanovnika, količinama kućnog i drugog otpada, kao i prema nekim drugim kriterijima, taj odnos se mijenja i u nekim slučajevima je čak na strani urbanog dijela općine.

Tabela 1 Odnos ruralnog i urbanog dijela Općine

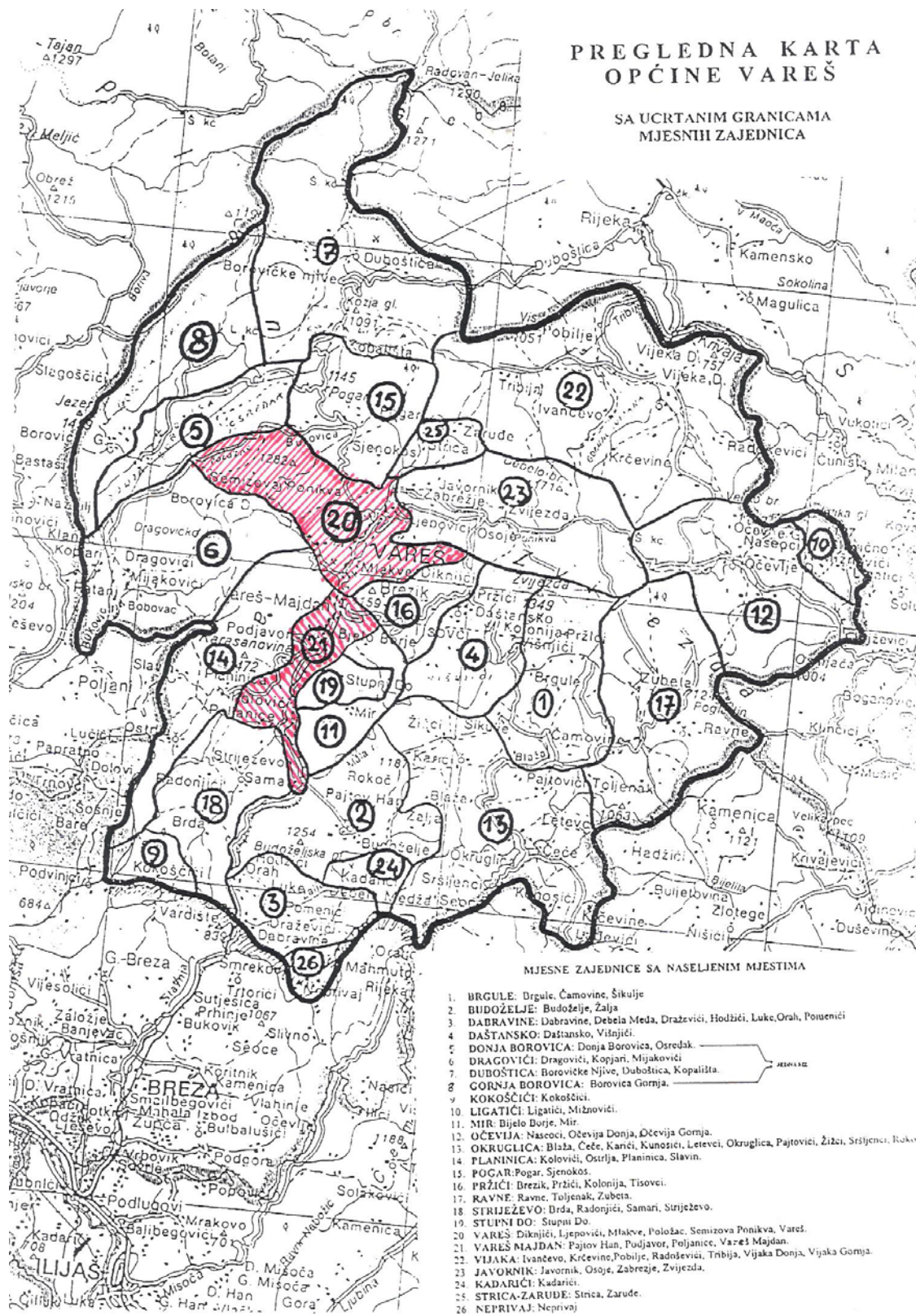
Red. br.	Naziv MZ-e	Naseljena mjesta	Da li naselje ima urban oblik ili je rasuto na velikoj površini	Postoji li pristupni put dovoljno dobar za zimski period	Udaljenost od centra Općine KM
1.	Brgule	Brgule, čamovine , Šikulje	Ruralni	Ne	18,7
2.	Budoželje	Budoželje, Žalja	Ruralni	da	15,8
3.	Dabravine	Dabravine, debela Međa, draževići, Hodžići, Luke, Orah, Pomenići	Ruralni	da	16,0
4.	Daštansko	Daštansko, Višnjici	Ruralni	da	11,7
5.	Borovica	Donja Borovica, Gornja Borovica, Osredak,	Ruralni	ne	18,0
6.	Dragovići	Dragovići, Kopjari, Mijakovići	Ruralni	ne	17,8
7.	Duboštica	Duboštica, Borovičke Njive, Kopališta	Ruralni	ne	19,1
8.	Kokošćići	Kokošćići	Ruralni	ne	16,9
9.	Ligatići	Ligatići	Ruralni	ne	21,6
10.	Mir	Mir, Bijelo Borje	Ruralni	Ne	7,4
11.	Očevija	Očevija, Donje Očevlje, Naseoci	Ruralni	Ne	15,7
12.	Okruglica	Okruglica, Blaža, Čeće, Karići, Kunosići, Letevci, Pajtovići, Žižci, Sršljenci, Rokoč, Seoci	Ruralni	Ne	26,0
13.	Planinica	Planinica, Slavin, Ostrlja, Kolovići	Ruralni	Ne	8,5
14.	Pogar	Pogar, Sjenokos	Ruralni	Da	6,4
15.	Pržići	Pržići, Kolonija Pržići, Tisvci, Brezik	Ruralni	Da	9,4
16.	Ravne	Ravne, Zubeta, Toljenak	Ruralni	Da	19,0
17.	Striježevo	Striježevo, Radonjići, Brda, Samari	Ruralni	Da	11,3
18.	Stupni Do	Stupni Do	Ruralni	Da	6,4
19.	Vareš	Vareš, Semizova Ponikva, Ljepovići, Mlakve, Diknjići	Urbani	Da	0,0
20.	Vareš Majdan	Vareš Majdan, Pajtov Han, Podjavor, Poljanice	Urbani	Da	3,8
21.	Vijaka	Donja Vijaka, Gornja Vijaka, Ivančevo, Krčevine, Pobilje, Radoševići, Tribija,	Ruralni	Da	18,0
22.	Javornik	Javornik, Osoje, Zabrezje, Zvijezda	Ruralni	Ne	5,6
23.	Kadarići	Kadarići	Ruralni	Ne	25,0
24.	Strica – Zarudje	Strica – Zarudje	Ruralni	Da	4,6
25.	Neprivaj	Neprivaj	Ruralni	ne	21,2

U narednoj tabeli dat je popis mjesnih zajednica i naselja kojima je otežan pristup specijalnim vozilom za odvoz smeća. Prikupljanje i odvoz vrše se otvorenim kombijem ili kamionom.

Tabela 2 Naselja kojima je otežan pristup specijalnim vozilom

Mjesna zajednica	Ulica / selo / zaseok /	Komentar
Vareš	Ulice Stojkovići, Matijevići, Novakovići, Benići, Pruga (dio)	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Vareš Majdan	Ulice Ćamilov potok, Planinarska (dio), Metalska (dio)	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Vareš Majdan	Ulica Rajčevac	Zbog nagiba odvoz se uvijek vrši kombijem ili kamionom
Budoželje	Zaseok Glavica i Zahridlje	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Striježevo	Jedan kontejner u s. Striježevo i s. Radonjići	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Kokošćići	Jedan kontejner u zaseoku Ganići	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Pržići	Selo Brezik	Zbog nagiba odvoz se uvijek vrši kombijem ili kamionom
Daštansko	Jedan kontejner u s. Daštansko i s. Višnjijići	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Mir	Sela Bijelo Borje i Mir	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Stupni Do	Zaseok Lipa	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Pogar	Vikend naselje Sjenokos	Zbog lošeg pristupnog puta odvoz se uvijek vrši kombijem ili kamionom
Pogar	Jedan zaseok u s. Pogar	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Borovica	Sela Donja Borovica i Gornja Borovica	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Dragovići	Zaseok Kolakovići	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Dragovići	Zaseok Juse u s. Mijakovići	Zbog lošeg pristupnog puta odvoz se uvijek vrši kombijem ili kamionom
Strica-Zaruđe	Selo Strica	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Javornik	Selo Javornik	Zbog lošeg pristupnog puta odvoz se uvijek vrši kombijem ili kamionom
Dabravine	Selo Pomenići	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Ligatići	Dva kontejnera u s. Ligatići	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Ravne	Zaseoci Janjoši, Kosići, Mušanovići, Hajde	Zimi otežan pristup specijalnom vozilu
Neprivaj	Selo Neprivaj	Zbog lošeg pristupnog puta odvoz se uvijek vrši kombijem ili kamionom

U zimskom periodu je otežan pristup u 34 ulice, naselja i zaseoke u naseljima sa približno 520 domaćinstava, odnosno 1.200 stanovnika tako da se umjesto sedmičnog odvoza smeća, smeće odvozi kada se steknu uslovi, a to može potrajati do mjesec dana.

Slika 1 Mapa Općine sa granicom MZ i granicom urbanog područja

2.3 Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama

Tabela 3 Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama

Red. Br.	Naziv MZ-	Broj stanovnika	Broj domaćinstava	Da li MZ koristi usluge?
1.	Brgule	23	16	Ne
2.	Budoželje	737	287	Da
3.	Dabravine	760	214	Da
4.	Daštansko	154	67	Da
5.	Dragovići	312	106	Da
6.	Duboštica	70	18	Ne
7.	Borovica	72	66	Da
8.	Kokošćići	228	89	Da
9.	Ligatići	308	110	Da
10.	Mir	32	21	Da
11.	Očevija	80	37	Da
12.	Planinica	8	6	Ne
13.	Pogar	180	83	Da
14.	Pržići	167	81	Da
15.	Ravne	353	140	Da
16.	Striježevo	416	150	Da
17.	Stupni do	134	45	Da
18.	Vareš	4.085	1.537	Da
19.	Vareš Majdan	1.072	545	Da
20.	Vijaka	246	125	Djelimično, 65 %
21.	Javornik	98	53	Djelimično, 80%
22.	Kadarići	164	52	Da
23.	Strica – Zarudje	101	45	Da
24.	Neprivaj	117	30	Da
	UKUPNO:	9.917	3.923	

Od ukupno 24 mjesnih zajednica, 3 mjesne zajednice (Brgule, Duboštica i Planinica) kao i naselja u MZ Vijaka (Tribija, Krčevine, Donja Vijaka) i naselje u MZ Javornik (Zabrezje i Osoje) nisu obuhvaćene organizovanim odvozom smeća zbog velike udaljenosti kao i malog broja stanovništva tako da nema nikakve ekonomske opravdanosti vršiti ovu uslugu.

Prema podacima iz javnog komunalnog preduzeća ukupan broj korisnika usluge odvoza smeća na području općine Vareš iznosi 7.571 korisnika.

Obzirom da je općina Vareš povratnička općina (prema popisu iz 1991. godine je imala 22.203 stanovnika) i da ima zainteresovanih za povratak očekujemo u narednom periodu da se broj korisnika usluga poveća.

Trenutni broj stanovnika po mjesnim zajednicama je procjena iz općinske službe za društvene djelatnosti a stvarni broj će se znati nakon objavljivanja rezultata popisa stanovništva iz 2013. godine. Prema procjeni ukupnog broja stanovništva i broja korisnika usluga $(7571/9917 \times 100)$ ukupna pokrivenosti uslugom na teritoriji općine Vareš iznosi 76 %.

2.4 Proizvođači otpada iz privrede

Tabela 4 Proizvođači otpada iz privrede

Br.	Proizvođač	Vrsta otpada (šifra, naziv)	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
1.	Samostalne trgovinske radnje(52)	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)	JKP Vareš
2.	Ugostiteljski objekti(28)	20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 01 papir, 20 01 02 staklo, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 39 plastika, 20 01 35* odbačena električna i elektronska oprema 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 02 otpad s pijaca, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specifikiran na drugi način	JKP Vareš
3.	Automehaničarske i vulkanizerske radnje(2)	13 01 Otpadna hidraulična ulja 13 02 Otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje 13 05 Sadržaj iz odvajanja ulje/voda 13 07 Otpad od tekućih goriva 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 16 01 Stara vozila iz različitih načina prevoza (uključujući necestovna sredstva) i otpad od rastavljanja starih vozila i održavanja vozila (osim 13, 14, 16 06 i 16 08) 16 06 Baterije i akumulatori 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 10 odjeća, 20 01 26* ulja i masti koji nisu navedeni pod 20 01 25, 20 01 30 sredstva za pranje koja nisu navedena pod 20 01 29, baterije i akumulatori obuhvaćeni pod 16 06 01, 16 06 02 ili 16 06 03 i nesortirane baterije i akumulatori koji sadrže ove baterije, 20 01 34 baterije i akumulatori koji nisu navedeni pod 20 01 33) 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad,)	Daju kovačijama u Očeviji Lageruju se i čuvaju a dio ide na gradsku deponiju Otkupljači sekundarnih sirovina JKP Vareš
4.	Mesnice – samostalna radnja i pomoćni objekti za preradu	02 01 Otpad iz poljoprivrede, vrtlarstva, proizvodnje vodenih kultura, šumarstva, lova i ribarstva (02 01 02 otpadna životinjska tkiva, 02 01 06 životinjske fekalije, urin, gnoj, pokvarena slama) 02 02 Otpad od pripremanja i prerade mesa, ribe i drugih namirnica životinjskog porijekla 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 03 Ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specifikiran na drugi	Ustupa se lovcima i vlasnicima pasa JKP Vareš
5.	Zanatske radnje	03 00 00 Otpad od prerade drveta i proizvodnje ploča i namještaja, celuloze, papira i kartona 20 00 00 Komunalni otpad i slični otpad iz industrijskih i zanatskih pogona, uključujući odvojeno prikupljene frakcije	JKP Vareš

Br.	Proizvođač	Vrsta otpada (šifra, naziv)	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
6.	Autotrans	<p>13 01 Otpadna hidraulična ulja</p> <p>13 02 Otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje</p> <p>13 05 Sadržaj iz odvajanja ulje/voda</p> <p>13 07 Otpad od tekućih goriva</p> <p>15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)</p> <p>15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća</p> <p>16 01 Stara vozila iz različitih načina prevoza (uključujući necestovna sredstva) i otpad od rastavljanja starih vozila i održavanja vozila (osim 13, 14, 16 06 i 16 08)</p> <p>16 06 Baterije i akumulatori</p> <p>20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 10 odjeća, 20 01 26* ulja i masti koji nisu navedeni pod 20 01 25, 20 01 30 sredstva za pranje koja nisu navedena pod 20 01 29, baterije i akumulatori obuhvaćeni pod 16 06 01, 16 06 02 ili 16 06 03 i nesortirane baterije i akumulatori koji sadrže ove baterije, 20 01 34 baterije i akumulatori koji nisu navedeni pod 20 01 33)</p> <p>20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente</p> <p>20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23</p> <p>20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)</p>	<p>Daju kovačijama u Očeviji</p> <p>Lageruju se i čuvaju</p> <p>Otkupljači sekundarnih sirovina</p> <p>JKP Vareš</p>
7.	Tvornica rezervnih dijelova (TRD)	<p>02 01 10 otpadni metal</p> <p>11 otpad koji potječe od hemijske površinske obrade i zaštite metala; hidrometalurgija obojenih metala</p> <p>12 otpad od mehaničkog oblikovanja i fizičke i mehaničke površinske obrade metala i plastike</p> <p>13 02 otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje</p>	<p>Otkupljivači sekundarnih sirovina</p> <p>Aida-commerc Sarajevo</p>
8.	Ekva d.d. Vareš tvornica elekto prekidača i utičnica	<p>Bakelit</p> <p>Metalni otpad</p>	<p>Kemokop Tuzla</p> <p>Otkupljači sekundarnih sirovina</p>
9.	Ostala privatna poduzeća	<p>Plastični otpad</p> <p>Mješoviti i ambalažni otpad</p>	<p>Reciklira se</p> <p>JKP Vareš</p>
10.	Apoteke	<p>07 05 Otpad od proizvodnje, formulacije, primjene i prodaje farmaceutika</p> <p>08 03 17* otpadni štamparski toner koj i sadrži opasne materije</p> <p>15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)</p> <p>20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 01 31* citotoksici i citostatici)</p> <p>20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu)</p> <p>20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne</p>	<p>Vrši se povrat dobavljaču</p> <p>JKP Vareš</p>

Br.	Proizvođač	Vrsta otpada (šifra, naziv)	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
		komponente 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	
12.	Pilane	03 01 otpad od prerade drveta i proizvodnje ploča i namještaja (03 01 05 Piljevina, strugotine, otpaci od rezanja drva ,drvo 13 05 02* Muljevi iz separatora ulje/voda 13 05 07 * Zauljena voda iz separatora ulje/voda 19 12 01 Papir i karton) 20 03 ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad,)	Koristi se za rad sistema za grijanje i sušenje drvenih proizvoda

Od strane građana kao i pravnih lica u kontejnere za kućno smeće se odlažu i druge vrste otpada koji imaju karakter opasnog otpada(elektronički otpad, neonske sijalice, toneri...) te isti završe na gradskoj deponiji.

2.5 Proizvođači otpada -javne ustanove

Tabela 5 Proizvođači otpada javne ustanove

Proizvođač otpada	Vrsta otpada		Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
	Opasan otpad	Drugi otpad	
MSŠ Nordbat 2	08 03 17* otpadni štamparski toner koj i sadrži opasne materije	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad)	JKP Vareš
OŠ Vareš Majdan	20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu;	20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01)	
OŠ Vareš	20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente; 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu	20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	
JU Dom zdravlja	08 03 17* otpadni štamparski toner koj i sadrži opasne materije 18 01 03* ostali otpad čije je sakupljanje i odlaganje podvrgnuto specijalnim zahtjevima radi prevencije Infekcije 18 01 06* hemikalije koje se sastoje od ili sadrže opasne materije 18 02 02* ostali otpad čije sakupljanje i odlaganje	07 05 Otpad od proizvodnje, formulacije, primjene i prodaje farmaceutika 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 18 01 Otpad od njege novorođenčadi, dijagnosticiranja, liječenja	JKP Vareš, Kantonalna bolnica

Proizvođač otpada	Vrsta otpada		Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
	Opasan otpad	Drugi otpad	
	podliježe specijalnim zahtjevima radi prevencije Infekcije 18 02 05* hemikalije koje se sastoje od ili sadrže opasne materije 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu	ili prevencije bolesti kod ljudi 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način	
Policijska stanica, Općina, Pošta, biblioteka, kino i slični objekti	08 03 17* otpadni štamparski toner koj i sadrži opasne materije 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu; 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente; 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljeni komunalni ambalažni otpad) 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JKP Vareš

Osim medicinskog otpada ne vrši se nikakvo razdvajanje otpada tako da sav ostali otpad odlože u kontejnere i završava na gradskoj deponiji. Stara računarska oprema se čuva u podrumima ili se vraća nadležnom ministarstvu a toneri se dopunjavaju.

3 Pravni okvir za upravljanje otpadom

3.1 Planski dokumenti upravljanja otpadom

Delegacija EU u BiH je 1998.godine kroz PHARE program financirala izradu „Strategije upravljanja otpadom u BiH“. Strategiju je uradila AEA Technology iz Velike Britanije u suradnji sa lokalnim stručnjacima. Strategija je završena u kolovozu 2000. godine. Strategijom je po prvi put integralno sagledan problem upravljanja otpadom u cijeloj BiH i predložen regionalni pristup rješenju odlaganja otpada. U srednjoročnom razdoblju

planirano je 14 regionalnih deponija, a u dugoročnom (do 2020.) samo 5 regionalnih deponija na teritoriji cijele BiH. Ova strategija je u Federaciji BiH prihvaćena od nadležnih organa, ali kao takva nije nikad zvanično usvojena u Parlamentu, već je poslužila kao osnova za izradu i donošenje entitetskih Zakona o upravljanju otpadom („Službene novine F BiH“, broj 33/03 i 72/09).

Strategija je u F BiH prihvaćena od nadležnih organa ali kao takva nije nikada zvanično usvojena u Parlamentu. Strategija je poslužila kao temelj za izradu entitetskih Zakona o upravljanju otpadom i bila je pokretač kredita Svjetske banke za izgradnju regionalnih deponija u BiH. U FBiH entitesko ministarstvo za okoliš je finansiralo izradu Strategije zaštite okoline u kojem je dio Strategije i Strategija upravljanja otpadom. Parlament Federacije BiH je 26.10.2009. godine, usvojio Federalnu strategiju zaštite okoliša za planski period 2008-2018. godina čiji sastavni dio čini Strategija upravljanja otpadom.

Mjere koje proizlaze iz Federalne strategije upravljanja otpadom 2008–2018., a koje se odnose na općine i komunalna poduzeća pretpostavljaju donošenje planova i propisa kojim će se omogućiti uvođenje nekih novih načina prikupljanja i odlaganja, zatim povećanje obima usluga prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja otpada i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti.

Tabela 6 Pregled ciljeva i indikatora iz federalne strategije koji su mjerodavni za općine

	Opis cilja	Indikator
1	Povećati broj stanovnika obuhvaćen organiziranim prikupljanjem otpada	95% do 2018
2	Ukloniti nelegalna odlagališta i sanirati područje na kojem su se nalazila	95% do 2018
3	Prikupiti i reciklirati papir i karton	55% do 2018
4	Prikupiti i reciklirati plastičnu ambalažu	15% do 2018
5	Prikupiti i reciklirati metalni otpad	65% do 2018
6	Prikupiti i reciklirati staklenu ambalažu	40% do 2018
7	Odvojeno prikupiti biootpad iz vrtova i parkova	70% do 2018

U nastavku se daju operativni ciljevi za komunalni otpad a vezano sa strateški cilj a 1 i 2 iz prethodne tabele.

Tabela 7 Operativni ciljevi za komunalni otpad - Strateški cilj 1

Operativni ciljevi (% od ukupnog broja)		2011	2014	2018
7.1.1	Povećati broj stanovnika obuhvaćen organiziranim prikupljanjem otpada	70	85	95
7.1.2	Stvoriti uvjete za sanitarno odlaganje kapaciteta za najmanje 5 godina odlaganja u svim regijama	100	-	-
7.1.3	Ukloniti nelegalna odlagališta i sanirati područje na kojem su se nalazila	50	80	95
7.1.4	Sanirati i zatvoriti postojeća općinska odlagališta	5	100	-

Izvor: Strategija zaštite okoliša FBiH

Tabela 8 Operativni ciljevi za komunalni otpad – Strateški cilj 2

Operativni ciljevi		2011	2014	2018
7.2.1	Uspostaviti sistem odvojenog prikupljanja otpada u svim općinama FBiH (% od ukupnog broja općina)	30	60	95

Operativni ciljevi		2011	2014	2018
7.2.2	Prikupiti i reciklirati otpad od ambalaže ¹ (% od ukupno proizvedene količine)	8	20	30
	Papir i karton	35	45	55
	Staklo	4	10	40
	Metal	55	60	65
	Plastika	3	6	15
7.2.3	Odvojeno prikupiti bio-otpada iz vrtova i parkova	30	50	70
7.2.4	Uspostaviti regionalne centre za upravljanje otpadom u svim regijama sa svim potrebnim sadržajima - % od ukupnog planiranog broja	-	-	100

Izvor: Strategija zaštite okoliša FBiH

U skladu sa članom 6 Zakona u upravljanju otpadom pripremljen je Federalni plan upravljanja otpadom 2012-2017 i usvojen Odlukom Vlade objavljenom u "Službenim novinama FBiH", broj 4/12. Federalni plan upravljanja otpadom čini provedbeni dokument Strategije upravljanja otpadom Federacije BiH. Pregled mjera iz Akcionog plana koji podrazumijeva učešće općina je dat u nastavku.

Tabela 9 Obaveze općina u skladu sa Federalnim planom upravljanja otpadom

Mjera	Rok/vrijeme izvršenja.	Odgovornost	Iznos	Izvor sredstava
Smanjenje rizika po okoliš i zdravlje ljudi i uspostava prioritetne infrastrukture za integrirano upravljanje otpadom				
Priprema programa povećanja broja stanovnika organiziranim prikupljanjem za svaku općinu FBiH sa procjenom sredstava	2012-2013	Općine	200.000	Općinski proračun
Realizirati programe povećanja broja stanovnika organiziranim prikupljanjem	U skladu sa operativnim ciljevima	Općine		EU, WB
Sklopiti međuopćinske ugovore o zajedničkom osnivanju i korištenju budućeg RCUO i/ili CUO	2012	Općine		
Pripremiti studije lokalizacije i izvodivosti RCUO u čijem sastavu su odlagališta za pojedine regije, te studije lokalizacije i izvodivosti PS/CUO. Upisati lokacije u prostorno plansku dokumentaciju	2012-2013	Općine, kantonalna ministarstva	1.000.000	Općinski i kantonalni proračun, EU, EC, WB
Izraditi općinske planove upravljanja otpadom i propise kojima se definiraju lokalne obveze u odnosu na primjenu koncepta regionalnog deponiranja definiranog Kantonalnim planom	2013- 2014	Općine	800.000	Općinski proračun
Napraviti kratkoročni program uklanjanja nelegalnih odlagališta u svim općinama sa procjenom sredstava	2012	Općine	200.000	Općinski proračun

¹ Zahtjevi koje je postavila EU u okviru direktive [94/62/EC](#), o ambalaži i ambalažnom otpadu odnose se prije svega na obavezu zemalja članica da poduzmu mjere, na prevenciji nastanka ambalažnog otpada i širenju mreže infrastrukture za prihvati i ponovno korištenje. Sljedeće operativne ciljeve trebaju postići zemlje članice do 31. decembra 2008. godine. Ciljevi za reciklažu su sljedeći: 55 do 80% težine ukupnog ambalažnog otpada treba biti reciklirano; odnosno po komponentama: 60% stakla i papira, 50% metala, 22.5% plastike, 15% drveta. Rok za postizanje ovih ciljeva za zemlje koje su nedavno pristupile EU je pomjeren za 4-7 godina u odnosu na osnovni rok, pa tako krajnji rok za Češku je 2012., a za Latviju 2015.

Mjera	Rok/vrijeme izvršenja.	Odgovornost	Iznos	Izvor sredstava
Izraditi Planove aktivnosti za sanaciju općinskih deponija	2012	Općine	50.000 po planu	Općinski proračuni WB
Sanirati i zatvoriti općinska odlagališta otpada	2017	Općine	250.000.000	Općinski, kantonalni i federalni proračun, Fond za zaštitu okoliša EU, WB

Lokalni ekološki akcijski plan (LEAP) usvojen je na sjednici Općinskog vijeća Vareš 02.07.2009. godine. Plan nije predvidio period za koji se donosi nego postoji stalna mogućnost izmjena i dopuna.

U okviru tematske oblasti u akcijskom planu „Upravljanje otpadom prepoznati problemi koji se odnose na infrastrukturne nedostatke općinske deponije, nizak nivo razdvajanja otpada, nepostojanje niša za kontejnere, dovoljnog broje kontejnera itd.

Tabela 10 Problemi i ciljevi definirani LEAP-om općine Vareš

Problemi	Ciljevi
Problem 1.: Nerazvrstavanje otpada i organizacijski preustroj	Cilj 1.: Edukacija stanovništva o selektivnom prikupljanju otpada Cilj 2.: Nastavak aktivnosti na selektivnom prikupljanju otpada
Problem 2.: Neograđena glavna deponija smeća	Cilj 1.: Ograditi glavno odlagalište otpada
Problem 3.: Nepostojanje niša za kontejnere	Cilj 1.: Postavljanje niša za kontejnere
Problem 4.: Nepostojanje dovoljnog broja kontejnera	Cilj 1.: Nastavak postavljanja kontejnera radi uspostavljanja organiziranog odvoza smeća na prostoru cijele općine

Do danas su realizirane sljedeće aktivnosti:

- Postavljena ulazna kapija na gradskoj deponiji smeća
- Postavljeno 19 niša za kontejnere na gradskom području te20 u seoskim mjesnim zajednicama
- Nabavljeno i stavljeno u upotrebu 40 toplocinčanih kontejnera za smeće zapremine 1,1 m³

U ove aktivnosti je utrošeno ukupno 66.838,63 KM od čega je Općina iz svoga budžeta izdvojila 15.365,72 KM ostala sredstva su dobivena od strane Federalnog ministarstva okoliša i turizma i Regionalnog centar za okoliš za Bosnu i Hercegovinu (donator SIDA).

Planirane aktivnosti su realizovane djelimično ili nisu realizovane uglavnom zbog nedostatka potrebnih finansijskih sredstava.

Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za općinsku deponiju urađen je novembra 2012.god. Plan predviđa sanaciju općinske deponije „Kota“ za period od 5 godina (2012. – 2017.). Nakon ovog perioda pristupit će se zatvaranju ove deponije, a u međuvremenu bi trebalo izgraditi regionalnu deponiju u blizini ove lokacije (prema Strategiji upravljanja otpadom u FBiH).

Plan nije počeo sa realizacijom uglavnom zbog neriješenih imovinsko pravnih odnosa na lokaciji deponije, a koji su u toku.

3.2 Zakonska regulativa

U skladu sa pozitivnim zakonskim propisima upravljanje svim vrstama otpada je regulisano propisima na državnom i federalnom nivou gdje su nadležnosti za planiranje i uspostavljanje sistema upravljanja čvrstim otpadom data Federalnom ministarstvu okoliša i turizma. U okviru svojih nadležnosti ovo ministarstvo izdaje dozvole za izvoz otpada, licence za operatere sistema za upravljanje otpadom, te okolišne dozvole u okviru kojih su pogoni i postrojenja iz njihove nadležnosti dužni pripremiti Plan upravljanja otpadom i osigurati da se njihovim otpadom upravlja na način propisan zakonskim odredbama. Inspekcijski nadzor iz domena provedbe Zakona o upravljanju otpadom je u nadležnosti Inspektorata urbanističko-ekološke inspekcije Federalne uprave za inspekcijske poslove.

U nastavku se daje pregled relevantnih propisa na svim nivoima koji imaju utjecaj na upravljanje otpadom.

Tabela 11 Propisi od značaja za upravljanje otpadom u FBiH

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. novina FBiH	Nadležnosti/Obveze
Zakon o upravljanju otpadom	33/03,72/09	<p>Čl.9: Suradnja sa županijom kod izrade Županijskog plana upravljanja otpadom</p> <p>Čl.10: Izrada općinskog plana upravljanja otpadom</p> <p>Čl.12-13: Obveza dobivanja dozvole za obavljanje aktivnosti tretmana otpada i njegovog odlaganja (komunalna poduzeća)</p> <p>Čl.22: Daje mogućnost da proizvođač i prodavač prenesu obveze upravljanja otpadom na operatera sistema za prikupljanje otpada putem ugovora ili sporazuma</p> <p>Čl.23: Definiira uspostavu sistema prikupljanja otpadom od strane operatera za upravljanje otpadom</p> <p>Čl.25-28: Definiira vršenje upravljanja komunalnim otpadom, donošenje odgovarajućih propisa i njihovog sadržaja</p>
Pravilnik o kategorijama otpada sa listama	09/05	Ovim pravilnikom propisuju se kategorije otpada sa listama prema osobinama otpada i djelatnosti iz koji potječe otpad.
Pravilnik o izdavanju dozvola za aktivnosti male privrede u upravljanja otpadom	09/05	Ovim pravilnikom uređuje se postupak izdavanja dozvole za aktivnosti male privrede u ipravljanju otpadom, utvrđuju i aktivnosti male privrede za koje nije potrebno pribavljanje dozvole i uvjeti uz čije ispunjenje nije potrebno pribavljanje dozvole.
Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom	88/11	<p>Čl. 12: Proizvođači, uvoznici, punioci, pakeri distributeri i krajnji snabdjevači moraju organizovati posebno mjesto za preuzimanje, skupljanje, sortiranje i privremeno čuvanje ambalažnog otpada koji je preuzet ili je nastao u njihovoj djelatnosti ako količina u toku kalendarske godine takvog ambalažnog otpada premašuje: 80 t za papir, i/ili 300 t za staklo i/ili 100 t za metal i/ili 30 t za plastiku.</p> <p>Čl. 14: Proizvođači, uvoznici, punioci, pakeri distributeri i krajnji snabdjevači putem ugovora prenese svoje obaveze na operatera sistema koje je dužan da obezbjedi preuzimanje otpada, njegovo ponovno iskorištenje i odlaganje.</p>
Pravilnik o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih	87/12	Ovim pravilnikom se uređuje način postupak prijave i stavljanja električnih i elektronskih proizvoda na tržište, osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električnih i elektronskih proizvoda i rad tog sistema. Pravilnik propisuje obavezu za krajnjeg korisnika da otpadnu

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. novina FBiH	Nadležnosti/Obveze
proizvoda		<p>opremu ne smije prepustiti operatoru sistema kao mješani komunalni otpad.</p> <p>Čl. 4: Operator sistema obezbjeđuje, o svom trošku da javnost i krajnji korisnik opreme u domaćinstavu budu obavješteni o svrsi i ciljevima sakupljanja otpadne opreme, pravilnom postupanjau sa njom, mogućnošću njene besplatne predaje i prednostima njene ponovne upotrebe i reciklaže. Operator sistema mora krajnjeg korisnik opreme u domaćinstavu obavjestiti o načinu prikupljanja električnog i elektronskog otpada.</p> <p>Čl. 5: Krajnji korisnik dužan je otpadnu opremu iz domaćinstava prepustiti ili predati distributeru, komunalnom preduzeću, kao izdvojeno skupljenu frakciju komunalnog otpada u reciklažnom dvorištu ili u dvorištu sakupljača, ovlaštenom od strane operatera sistema. Otpadna oprema koja nije otpadna oprema iz domaćinstava se predaje distributeru opreme ili u dvorište sakupljača, ovlaštenog strane operatera sistema.</p> <p>Čl. 6: Operator sistema obavezan je otpadnu opremu iz domaćinstava besplatno preuzeti od krajnjeg korisnika ili drugih subjekata ukoliko je on želi predati. Operator sistema ili sakupljač otpadnu opremu preuzima besplatno pod uvjetima koji su propisani ovim članom. Komunalno preduzeće mora da preda otpadnu opremu iz domaćinstava sakupljaču ili sakupljačima ovlaštenim od strane operatera sistema bez postavljanja zahtjeva za plaćanje troškova koje je imao zbog preuzimanja kod krajnjih korisnika ili privremenog skladištenja, dok stav 10 ovog člana definiira troškove upravljanja otpadom opremom koje operator sistema mora nadoknaditi komunalnom preduzeću.</p> <p>Čl. 7: Distributeri, komunalno preduzeće i sakupljači, moraju odvojeno skladištiti otpadnu opremu i osigurati da se ona ne miješa, ne deformiše ili zagadi. Ovim pravilnikom su dalje definirani ciljevi sakupljanja otpada, privremeno skladištenje otpadne opreme, prijava stavljanja opreme na tržište i naknade, način izdavanja dozvole operatoru sistema i dr.</p>
Pravilnik o postupanju s otpadom koji se nalazi na listi opasnog otpada i čij je sadržaj nepoznat	09/05	
Pravilnik o sadržaju Plana prilagođavanja upravljanja otpadom za postojeća postrojenja za tretman ili odlaganje otpada i aktivnostima koje preduzima nadležni organ	09/05	Ovim pravilnikom se uređuje sadržaj Plana prilagođavanja za općinska odlaganja.
Uredbu o	38/06	Cijela uredba se primjenjuje na proizvođače otpada i način

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. novina FBiH	Nadležnosti/Obveze
selektivnom prikupljanju, parkiranju i označavanju otpada		prikupljanja, parkiranja i označavanja otpada sa posebnim akcentom na postupanje sa opasnim otpadom. Pravilnik se ne odnosi na kućni otpad ni otpad proizveden u zdravstvenim ustanovama.
Pravilnik o uvjetima za prijenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača na operatera sustava za prikupljanje otpada	9/05	Ovim pravilnikom se propisuju uvjeti pod kojima proizvođač i prodavač mogu prenijeti svoje obaveze upravljanja otpadom putem ugovora ili sporazuma.
Uredba koja regulira obavezu izvještavanja operatora i proizvođača otpada o provođenju programa nadzora, monitoringa i vođenja evidencije prema uvjetima iz dozvole	31/06	Ovom uredbom propisuje se obaveza dostavljanja godišnjeg izvještaja o ispunjenju uvjeta iz dozvole za upravljanje otpadom ili okolinske dozvole izdate proizvođačima otpada i operatorima postrojenja ili pogona za tretman otpada za upravljanje otpadom (komunalnim poduzećima)
Pravilnik o o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena uticaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu	19/04	Ovaj pravilnik daje popis pogona i postrojenja koji imaju obavezu izrade studije uticaja na okoliš i dobivanje ekološke dozvole na federalnom nivou. Napomena: Isti pogoni i postrojenja su dužni pripremiti Plan upravljanja otpadom koji čini sastavni dio aplikacije za okolišnu dozvolu i čije odredbe se prepisuju kao obaveza u okolišnu dozvolu.
Pravilnik upravljanja medicinskim otpadom	77/08	<p>Čl. 5: Upravljanje medicinskim otpadom vrši se na osnovu Plana upravljanja medicinskim otpadom. Zdravstvena ustanova dužna je donijeti Plan upravljanja medicinskim otpadom u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.</p> <p>Čl. 6: Zdravstvena ustanova dužna je imenovati referenta za upravljanje otpadom u ustanovi.</p> <p>Čl. 7: Propisuje da je referent za upravljanje otpadom izrađuje i prilagođava Plan upravljanja medicinskim otpadom u ustanovi, vrši nadzor na primjenom, obučava radnike, brine se o odlaganju otpada, vodi evidenciju i pokreće inicijative za smanjenje otpada.</p> <p>Čl. 8: Propisuje da je zdravstvena ustanova koje zapošljavaju više od 50 radnika je dužna uspostaviti odbor za upravljanje otpadom.</p> <p>Čl. 8: Veoma infektivni otpad treba tretirati toplotnom ili hemijskom sterilizacijom prije nego što se isti pomiješa sa ostalim infektivnim otpadom. Medicinski otpad potrebno je držati u kutijama ili ambalaži na kojoj su jasno navedene karakteristike i obilježja i kategorija i koje pružaju odgovarajuću zaštitu za osobe iz medicinskih ustanova koje stupaju u kontakt prilikom rukovanja navedenom ambalažom.</p>

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. novina FBiH	Nadležnosti/Obveze
		<p>Čl. 11: Sadržaj Plana upravljanja medicinskim otpadom.</p> <p>Čl. 13: Propisuje da se infektivni otpad odlaže u crvenu burad, ostali medicinski otpad iz člana 10 u žutu burad. Crvenu burad sa infektivnim i biološkim otpadom moraju biti u minusnom režimu. Na buradima treba jasno istaknuti znak opasnosti i natpis "INFEKTIVNI OTPAD"</p>
Pravilnik o životinjskom otpadu i drugim neopasnim materijalima prirodnog porijekla koji se mogu koristiti u poljoprivredne svrhe	08/08	<p>Čl. 3: Životinjske fekalije – otpadne životinjske materije i sadržaj predželudca i crijeva goveda- i drugi neopasni materijali koji nisu kontaminirani opasnim i štetnim materijama, mogu se koristiti u poljoprivredne svrhe kao đubrivo. Zabranjeno je otvoren odlaganje na poljoprivredno zemljište većih komada mesa i drugog životinjskog otpada, koji će vidno narušavati prirodno okruženje te privlačiti lešinare.</p> <p>Čl. 4: Definira visoko rizični otpad i nalaže da se sav proizvedeni životinjski otpad mora neškodljivo ukloniti.</p> <p>Čl. 5-8: Definira da se mulj iz postavljanja za tretman komunalnih voda, iz septičkih jama ili sličnih instalacija može koristiti u poljoprivredi na kontrolisan način propisuje uvjete pod kojima je to omogućeno.</p> <p>Čl. 9: Nalaže da se biorazgradivi otpad može koristiti u poljoprivredi nakon kompostiranja.</p> <p>Čl. 10: Hemikalije koje se koriste u poljoprivredi, a sadrže opasne materije se smatraju opasnim otpadom, prema Pravilniku o kategorijama otpada sa liste ("Službene novine Federacije BiH" broj 09/05) i zbrinjavaju se na način propisan članom 36. Zakona o upravljanju otpadom.</p>
Zakon o apotekarskoj djelatnosti	40/10	<p>Čl. 12: Propisuju da apoteke moraju imati uspostavljen sistem upravljanja farmaceutskim otpadom u skladu sa važećim standardima, kao i posebnim propisima koji regulišu ovu oblast.</p> <p>Čl. 25: Propisi obavezuju blagovremeno zbrinjavanje lijekova koji se smatraju farmaceutskim otpadom, kao i medicinskih sredstava koja više nisu za upotrebu ili su neispravna na način i pod uslovima predviđenim državnim Zakonom, kao i propisima donesenim na osnovu tog zakona.</p>
Pravilnik o bližim uvjetima glede prostora, opreme i kadra, kriterijima za osnivanje i obavljanje ljekarničke djelatnosti u svim organizacionim oblicima, kao i načinu i postupku njihove verifikacije	44/12	<p>Čl. 9: U ljekarni se osigurava odlaganje i zbrinjavanje farmaceutskog i drugog otpada, te uspostavlja sustav upravljanja farmaceutskim otpadom suglasno Pravilniku o zbrinjavanju farmaceutskog otpada ("Službene glasnik BiH", broj 23/11).</p> <p>Čl. 41-43: U postupku utvrđivanja ispravnosti uvjeta prostora, opreme i kadra za rad ljekarne potrebno je dostaviti, između ostalog, dokaze o uspostavljenom sustavu upravljanja farmaceutskim otpadom sukladno važećim standardima, što podrazumijeva posjedovanje plana upravljanja farmaceutskim otpadom, opreme i ambalaže za zbrinjavanje farmaceutskog otpada ukoliko se isti transportira do druge osobe, kao i, u prilogu, ugovor sa fizičkom ili pravnom osobom koje obavljaju funkciju operatora sustava, a saglasno Pravilniku o zbrinjavanju farmaceutskog otpada.</p>
Zakon o zaštiti okoliša	33/03,38/09	Čl.27: Općinske službe za upravu su dužni pružiti podršku obrazovnim institucijama, vjerskim zajednicama, naučnim

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. novina FBiH	Nadležnosti/Obveze
		institucijama, stručnim organizacijama i udruženjima kako bi mogli djelotvornije provoditi svoje obrazovne i trening aktivnosti u oblasti okoliša
Zakon o cestama	12/10 i 16/10	Propisana je zabrana poduzimanja bilo kakvih radova ili radnji na javnoj cesti i cestovnom pojasu ako bi ti radovi ili radnje mogli oštetiti javnu cestu, povećati troškove održavanja, odnosno ugrožavati ili ometati promet na njoj.
Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH	49/06	<p>Čl. 8: U vlastite nadležnosti jedinice lokalne samouprave posebno spadaju:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline; • donošenje prostornih, urbanističkih i privrednih planova, uključujući i zoniranje; • upravljanje, finansiranje i unapređenje djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture: • prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada; • održavanje javne čistoće.

Tabela 12 Kantonalni propisi od značaja za upravljanje otpadom

Naziv odluke	Broj Službenog glasnika Županije	Propisane obaveze
Zakon o komunalnim djelatnostima (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/08)	(Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/08)	<p>Član 6. Obaveza općina da obezbijede obavljanje komunalnih djelatnosti.</p> <p>Član 18-23. Definira način financiranja komunalnih djelatnosti, formiranje cijene usluga, te obavezu plaćanja komunalne naknade.</p> <p>Član 34. Definira izvore financiranja komunalne infrastrukture i obavezu općine da izradi program izgradnje objekata i uređaja komunalne infrastrukture, te program nabavke stalnih sredstava davaoca komunalnih usluga</p>
Zakon o zaštiti okoline	(Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/00)	<p>Član 13. Predstavnička i izvršna tijela lokalne samouprave i uprave su u obavezi osigurati zaštitu čovjekove okoline i njeno unapređenje, kao i osigurati stručno obavljanje poslova zaštite okoline i provođenje mjera zaštite.</p> <p>Član 16. Propisuje obavezu općine na uređenju, organiziranju, financiranju i unapređenju poslova zaštite čovjekove okoline koji su lokalnog karaktera.</p> <p>Član 25-26 Propisuje obavezu izrade godišnjeg izvještaja o stanju okoline</p>
Plan upravljanja otpadom	(Službene novine)	Definira obavezu izrade općinskih planova

Naziv odluke	Broj Službenog glasnika Županije	Propisane obaveze
na području ZDK	Zeničko-dobojskog kantona broj1/09)	upravljanja otpadom. Definira rokove za aktivnosti koje su dužne provesti općine kantona u cilju realizacije kantonalnog plana, i to rokove za izradu općinskih planova upravljanja otpadom, rokove za uklanjanje i sanaciju nelegalnih odlagališta, kao i rokove za saniranje i zatvaranje općinskog odlagališta.

U skladu sa Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, Zakonom o komunalnim djelatnostima, te Statutom Općine Vareš i pozitivnim zakonskim propisima iz oblasti otpada, Općina Vareš je nadležna za organizovanje komunalnih djelatnosti, odnosno za prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada. U vezi sa naprijed navedenim svi poslovi na prikupljanju, odvozu i odlaganju otpada povjereni su Javnom komunalnom preduzeću d.o.o. Vareš, a Općinsko vijeće Vareš, prema odredbama Odluke o komunalnom redu općine Vareš, na prijedlog ovog preduzeća određuje način uređenja, održavanja i čuvanja, kao i prestanak korištenja gradske deponije, te daje saglasnost na visinu naknade za korištenje deponije od strane trećih lica.

Tabela 13 Općinski propisi od značaja za upravljanje otpadom

Naziv odluke	Broj Službenog glasnika Općine	Propisane obaveze
Odluka o komunalnom redu	01- 100 /10 od 05.05.2010.godine	Član 70-95 Propisuje način sakupljanja, odvoza i postupanja sa sakupljenim komunalnim otpadom, te obaveze komunalnog preduzeća i korisnika. Dalje, definiše se uređenje, održavanje, čuvanje i prestanak korištenja gradske deponije.
Odluka o kalkulativnim parametrima	01- 103 /10 Vareš, 05.05.2010.godine	Ova Odluka utvrđuje kalkulativne parametre za odvoz otpada neophodne prilikom formiranja cijena ove komunalne usluge.
Odluka o standardima komunalnih usluga	01- 102 /10 od 05.05. 2010. godine	Definiše komunalne usluge individualne i zajedničke komunalne potrošnje, te standarde za vršenje ovih usluga.
Odluka o utvrđivanju cijena komunalnih usluga i visine naknade za priključno mjesto	01- 219 /12 od 27.12.2012.godine	Definiše visinu naknada za komunalne usluge individualne komunalne potrošnje(voda,kanalizacija, smeće)

3.3 Analiza i zaključci

U cilju zaokruženja pravnog okvira iz oblasti upravljanja otpadom, neophodno je da općinski propisi dožive određene izmjene u cilju provođenja Općinskog plana upravljanja otpadom, a cijene komunalnih usluga će trebati uskladiti sa Općinskim planom upravljanja otpadom, kantonalnim Zakonom o komunalnim djelatnostima i općinskim propisima. Također,

potrebno je i riješiti imovinsko pravne odnose za postojeći lokaciju odlagališta gdje bi i bila locirana i postrojenja za upravljanje otpadom.

4 Administrativni okvir upravljanja otpadom

4.1 Institucionalna organizacija

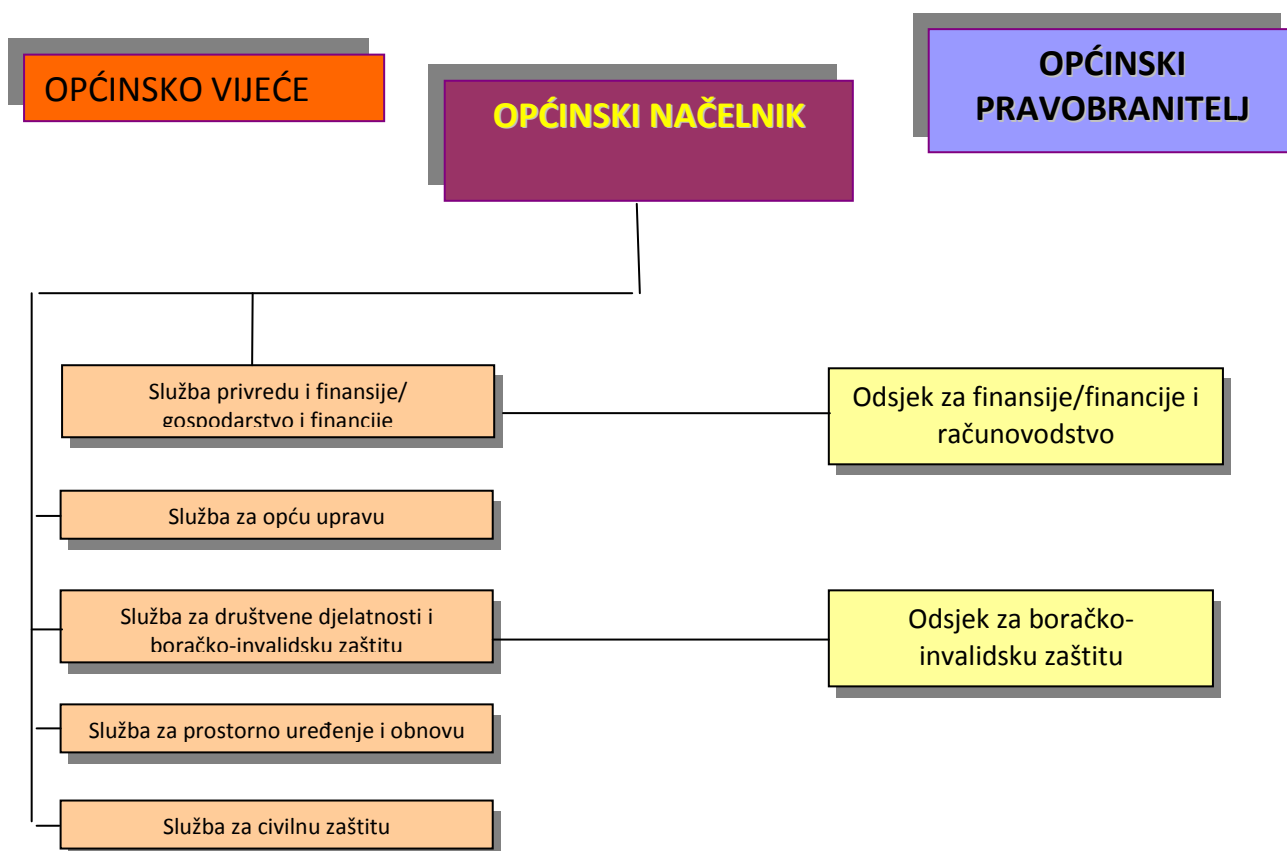
U općini Vareš upravljanje otpadom je povjereno "Javnom komunalnom preduzeću" d.o.o. Vareš, koje se nalazi u 100%-om vlasništvu Općine Vareš, a koje se osim upravljanja otpadom bavi i vodosnabdijevanjem, odvodom otpadnih voda, održavanjem javnih površina i održavanjem puteva koji su u nadležnosti Općine.

Statutom Općine Vareš utvrđeno je da Općina obavlja poslove kojim se neposredno ostvaruju potrebe građana, i to naročito poslove koji se odnose na:

- utvrđivanje i provođenje politike uređenja prostora i zaštite čovjekove okoline,
- prikupljanje i odlaganje čvrstog otpada,
- održavanje javne čistoće,
- poduzimanje mjera za osiguranje higijene i zdravlja,
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoline.

Iz gore navedenih razloga, a u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 17/2008), Općina je osnovala "Javno komunalno preduzeće" d.o.o. Vareš, koje već godinama, u saradnji sa Općinom i građanima, obavlja povjerene poslove komunalne higijene. U općini Vareš upravljanje otpadom je, kao i ostale komunalne djelatnosti, povjereno "Javnom komunalnom preduzeću" d.o.o. Vareš.

Šema organizacije Općine Vareš je prikazana na sljedećoj shemi

U administrativnoj strukturi Općine egzistira Služba za prostorno uređenje i obnovu, koja je nadležna za realizaciju propisa sa aspekta komunalne higijene, a to uključuje i poslove upravljanja otpadom na teritoriji općine Vareš. Jedan državni službenik i jedan namještenik zaposlenih u navedenoj Službi, su direktno angažovani na poslovima komunalne higijene i upravljanja otpadom na radnim mjestima komunalno- građevinska inspekcija i eko policija. Komunalno – građevinski inspektor i eko policajac u okviru svojih nadležnosti vrše kontrolu sakupljanja, odvoza i odlaganja otpada, te kontrolu održavanja komunalne higijene. Komunalno – građevinski inspektor prema odredbama Odluke o komunalnom redu općine Vareš ima ovlaštenje da pokrene upravni ili prekršajni postupak protiv lica koja vrše nepropisno odlaganje otpada.

Obavljanje poslova na upravljanju otpadom zasnovano je na međusobnoj saradnji nadležne Službe u okviru koje djeluje inspekcija, sa komunalnim preduzećem, uz pojedinačnu odgovornost za ostvarivanje vlastitih nadležnosti i zajedničke odgovornosti za funkcionisanje i razvoj općine. Planiranje u oblasti prikupljanja i odvoza otpada se vrši godišnje, u saradnji sa JKP d.o.o.Vareš i mjesnim zajednicama koje iskazuju svoje potrebe u vidu dodatnih kontejnera ili uređenja kontejnerskih mjesta. Ulaganja u infrastrukturu se realiziraju na način da se JKP d.o.o. Vareš dodjeljuju grantovi na osnovu iskazanih potreba.

4.2 Ugovori i suradnja u oblasti upravljanja otpadom

Općina Vareš trenutno sa susjednom općinom Breza ima ugovor o preuzimanju i odlaganju komunalnog otpada sa područja općine Breza na lokalnu deponiju Kota.

Preko regionalne razvoje agencije SERDA zajedno sa općinama Visoko, Breza, Kreševo, Kiseljak, Kreševo, Fojnica i Olovo vođeni su razgovori o odabiru lokacije za regionalnu sanitarnu deponiju za ove općine te je urađena i studija o izboru najpovoljnije lokacije za uspostavu regionalne sanitarne deponij u 2009. godini ali nije prihvaćena od strane lokalnih vlasti općine Visoko, na čijem području je bila ta lokacija, te su obustavljene sve aktivnosti po ovom pitanju. Ovaj problem Općine rješavaju svaka zasebno.

Kada je u pitanju saradnja sa nevladinim sektorom može se reći da se ovaj vid saradnje ostvaruje na način da Općina Vareš putem nadležne službe raspisuje i objavljuje javne pozive, te dodjeljuje sredstva nevladinim organizacijama. Od strane nevladinog sektora nije bilo projekata iz oblasti upravljanja otpadom, što ne znači da ih ubuduće neće biti.

Općina također pomaže i razne aktivnosti građana koji se tiču zaštite okoline a vezane su za rješavanja problema divljih deponija. U toku 2012.godine, Općina Vareš je podržala akcije lokalnog tima „LET'S DO IT“ Vareš koji je izvršio saniranje 15 nelegalnih deponija na području MZ Pogar, Javornik i Stupni Do.

Općina je obezbijedila neophodna sredstva (prevoz, hranu, kese za prikupljanje otpada te odvoz otpada)

U domenu pružanja usluga prikupljanja, odvoza i deponovanja komunalnog otpada, Općina Vareš je osnivanjem JKP d.o.o.Vareš navedene aktivnosti povjerila ovom preduzeću, a na području naše općine trenutno ne postoje druga pravna ili fizička lica koja se bave prikupljanjem i reciklažom otpada.

Općina Vareš svake godine sklapa ugovore za javnim komunalnim preduzećem koji se odnosi na finansiranje programa komunalnih komunalnih djelatnosti a koji obuhvata kojima je održavanje javnih zelenih površina i održavanje javnih površina i gradskih ulica.

4.3 Analiza i zaključci

- Potrebno riješiti imovinsko pravne odnose za područje postojeće lokacije „Kota“.
- Nedefinisana buduća lokacija regionalne deponije ili mjesta gdje bi se u konačnici trajno odlagao otpad sa područja općine Vareš je jedan od problema koji utiču na daljnje aktivnosti i planove na prikupljanju otpadom.
- Rezultati dosadašnjeg vida saradnje općine sa JKP d.o.o.Vareš i mjesnim zajednicama se ogledaju se u većoj pokrivenosti teritorije općine organizovanim prikupljanjem i odvozom otpada, te smanjenjem broja nelegalnih deponija.

5 Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada

5.1 Opremljenost za pružanje usluge prikupljanja i odvoza otpada

Za potrebe prikupljanja i odvoza otpada JKP Vareš raspolaže sa sljedećom opremom:

1. Specijalna vozila za skupljanje otpada koji su zatvoreni s kontejnerom i uređajem za istresanje:

Tabela 14 Pregled specijalnih vozila za prijevoz otpada

MARKA VOZILA	KAPACITET U T.	RADNI SATI NA GOD. NIVOU	PRIKUPLJENI OTPAD T/GODINU	PRIMJEDBA
DAF FAT 75 240	8 tona	775 sati	1.200	Vozilo proizvedeno 1997.g. Dotrajalo i nesigurno. Skupo za održavanje.
VOLVO FM 9-300	5,5 tona	691 sat	800	Vozilo proizvedeno 2003.g., JKP Vareš kupio ga kao polovno 2011.g. Česti su kvarovi na hidraulici i automatici nadogradnje.

2. Vozila koja se koriste gdje specijalna vozila ne mogu doći:

Tabela 15 Pregled ostalih vozila za prijevoz otpada

MARKA VOZILA	NOSIVOST	GOD. PROIZVODNJE	PRIMJEDBA
MERCEDES BENZ D	9 tona	1989.	Teretno - otvoreni s kipom
MERCEDES BENZ - UNIMAG	3,2 tone	1999.	Teretno
VW TIP 283	1,477 tona	1991.	Teretno – otvoreni
RADOJE DAKIĆ 180		1984.	Utovarivač – radni stroj, otvoreni s kabinom

3. Kontejneri

Kontejneri su raspoređeni po kontejnerskim mjestima, zapremine su 1,1 m³, za koje se izdaje urbanistička suglasnost o mjestu postavljanja od strane općinskog načelnika po

prethodno usuglašenim stavovima Službe za prostorno uređenje i obnovu, mjesnih zajednica i JKP Vareš.

Tabela 16 Pregled broja kontejnera i kontejnerskih mjesta

Broj kontejnerskih mjesta (kom)	Broj kontejnera na mjestu (kom)	Zapremina kontejnera (m ³)	Ukupno kontejnera
11	3	1,1	33
44	2	1,1	88
194	1	1,1	194
249		348,7	315

4. Kante

Kante zapremine 80 – 100 litara JKP Vareš izdaje na revers korisnicima gdje je procijenjeno da je to efikasnije od kontejnera (dio prigradskih naselja sa uskim ulicama i prilazima, dijelovi izdvojenih ruralnih naselja i sl.). Ukupan broj je 80 komada.

5.2 Dinamika i način odvoza i prikupljanja otpada

Prikupljanje, odvoz i deponovanje komunalnog otpada na prostoru općine Vareš vrši Javno komunalno poduzeće Vareš s 249 kontejnerskih mjesta prema čl. 86 Odluke o komunalnom redu. Poduzeće je u 100%-tnom vlasništvu Općine Vareš. S gradskog područja otpad se vozi 4 puta tjedno, a sa ruralnih područja (24 mjesne zajednice) jednom tjedno. Odvoz otpada vrši se svaki dan osim nedjelje u vremenu od 7.00 do 15.00 sati. Za vrijeme ljetne sezone i povećanog dolaska stanovništva iz inozemstva potrebno je pojačano angažiranje ljudskih i materijalnih resursa.

Krupni otpad se na temelju općinske Odluke o komunalnom redu prikuplja 4 puta godišnje (2 puta u proljeće i 2 puta u jesen). Sav prikupljeni otpad se transportira specijalnim vozilima marke DAF FAT 75 240 i VOLVO FM 9-300. Kontejnere i kante za prikupljanje otpada osigurava JKP Vareš, a PVC vreće proizvođači otpada. Trenutno se sav prikupljeni otpad odlaže na lokalnu deponiju „Kota“.

Tabela 17 Dinamika i način odvoza i prikupljanja otpada

Mjesna zajednica	Naselje	Način prikupljanja	Broj	Odvoz	Pokrivenost uslugama (%)
Brgule	Brgule	-	-	-	0
Budoželje	Budoželje	Kontejneri/kante	21	1 tjedno	100
Dabravine	Dabravine	„	14	„	100
	Hodžići	„	5	„	
	Luke	„	3	„	
	Pomenići	„	2	„	
Daštansko	Daštansko	„	9	„	100
	Višnjici	„	1	„	
Borovica	Donja Borovica	„	6	„	100
	Gornja Borovica	„	4	„	
Dragovići	Dragovići	„	4	„	100
	Mijakovići	„	3	„	

Mjesna zajednica	Naselje	Način prikupljanja	Broj	Odvoz	Pokrivenost uslugama (%)
Duboštica	Duboštica	-	-	-	0
Kokošćići	Kokošćići	„	12	„	100
Ligatići	Ligatići	„	4	„	100
	Mižnovići		4		
Mir	Mir	„	3	„	100
	Bijelo Borje		2		
Očevija	Očevija	„	3	„	100
Okruglica	Okruglica	-	-	-	0
Planinica	Planinica	-	-	-	0
Pogar	Pogar	„	10	1 tjedno	100
	Sjenokos		4		
Pržići	Pržići	„	2	„	100
	Kolonija Pržići		2		
	Brezik		2		
	Tisovci		4		
Ravne	Ravne	„	11	„	100
	Zubeta		6		
Striježevo	Striježevo	„	13	„	100
	Radonjići		5		
Stupni Do	Stupni Do	„	4	„	100
Vareš	Vareš	Kontejneri	68	4 x tjedno	100
Vareš Majdan	Vareš Majdan	Kontejneri	44	„	100
Vijaka	Gornja Vijaka	Kontejneri/kante	11	1 tjedno	65
	Ivančevo		2		
Javornik	Javornik	„	4	„	80
	Zvijezda		4		
Kadarići	Kadarići	„	6	„	100
Strica – Zarudje	Strica	„	3	„	100
	Zarudje		3		
Neprivaj	Neprivaj	„	3	„	100

5.3 Sakupljanje opasnog otpada iz domaćinstava

JKP Vareš ne vrši razdvojeno prikupljanje, ali su pokrenute inicijative za razdvajanje.

5.4 Sakupljanje specijalnog otpada

Otpad od životinjskih leševa se zakopava na lokalnom odlagalištu.

Medicinski otpad iz doma zdravlja se transportuje u kantonalnu bolnicu gdje postoje uređaji za uništenje otpada.

Farmaceutski otpad se vraća dobavljačima.

Kabasti i građevinski otpad odlaže se na deponiju.

Slupana i stara vozila završavaju kod otkupljivača sekundarnih sirovina.

Ulja i masti iz TRD zbrinjava firma Aida-commerc Sarajevo a ostali daju kovačijama u Očeviji

Elektronski i elektronički otpad se predaje otkupljivačima sekundarnih sirovina a dio završava i na odlagalištu.

Specijalni otpad od proizvodnje elektroinstalacijskog materijala iz Ekva d.d. Vareš zbrinjava firma Kemokop iz Tuzle.

Otpadne gume se dijelom lageruju i čuvaju a dio završi na deponiji.

Mulj iz septičkih jama završava na obližnjem zemljištu.

Za ostali specijalni otpad nije određeno mjesto odlaganja kao i nosilac usluge transporta te ovaj otpad uglavnom završava u kontejnerima, koritima rijeka, šumi ili divljim odlagalištima.

5.5 Proizvođači otpada koji sami zbrinjavaju otpad

Dom zdravlja, TRD, te Akva sami brinu o zbrinjavanju specijalnog otpada preko angažovanja firme koje su ovlaštene za zbrinjavanje tih vrsta otpada.

5.6 Drugi operateri

Na prostoru općine Vareš nema drugih registriranih distributera koji se bave zbrinjavanjem otpada. Najbliža firma koja se bavi otkupom metalnog otpada je na području općine Ilijaš. Apoteke stare lijekove vraćaju dobavljaču.

5.7 Analiza i zaključci

Općina Vareš je pretežno brdsko planinskog reljefa sa velikom površinom, razućenosti naselja sa velikom udaljenošću od općinskog centra i gradske deponije te lošom putnom infrastrukturom. Postojeće stanje sa dva specijalna vozila za odvoz smeća ne može ispuniti potrebne zahtjeve za redovnim i kvalitetnim odvozom smeća te je prioritet nabavka jednog specijalnog vozila manjih dimenzija (nosivosti 3,5-4 tone), kako bi se održao i unaprijedio postojeći nivo komunalnih usluga iz oblasti prikupljanja, transporta i odlaganja otpada.

Trenutni broj kontejnera ne zadovoljava u potpunosti potrebe te je potrebno obezbijediti još 50 kontejnera za područja koja nisu uključena u organizovani odvoz smeća kao i mjesta u većim naseljima gdje je utvrđeno da postojeći broj kontejnera ne zadovoljava potrebe (Budoželje, Striježevo, Dabravine).

Također je potrebno izgraditi ukupno još 24 niše za po 2 kontejnerska mjesta te na 5 lokacija nabaviti i postaviti ukupno 15 kontejnera za selektivno prikupljanje otpada.

6 Postojeća infrastruktura za upravljanje otpadom

6.1 Zeleni otoci

Na području općine Vareš trenutno ne postoje zeleni otoci.

6.2 Centri za reciklažu

Na području općine Vareš trenutno ne postoje centri za reciklažu.

6.3 Centri za kabasti otpad

Na području općine Vareš trenutno ne postoje centri za kabasti otpad

6.4 Objekti za odlaganje

Lokalna deponija „Kota“ zauzima prostor od 3,4 ha. Deponija nema izgrađen sistem za skupljanje deponijskog plina i filtrata, te su prisutni povremeni otvoreni i zatvoreni požari. Odlagalište je neograđeno, nesanitarnog tipa, a prilaz deponiji je zapriječen rampom.

Slika 2 Satelitska snimka lokaliteta općinske deponije otpada „Kota“

Za deponiju nije urađena projektna dokumentacija niti su prikupljene sve potrebne dozvole, iako postoji Rješenje o odobravanju lokacije od Službe za prostorno uređenje br. 06-364-24/82 od 24.3.1982.g.

Urađen je Plan prilagođavanja upravljanja otpadom koji predviđa sanaciju općinske deponije za period od 5 godina (2012. – 2017.). Nakon ovog perioda pristupilo bi se zatvaranju ove deponije, a u međuvremenu bi trebalo izgraditi regionalnu deponiju u blizini ove lokacije (prema Strategiji upravljanja otpadom u FBiH).

Planom je predviđen način sanacije kao i potrebna sredstva po godinama ali se u ove aktivnosti ne može krenuti dok se ne riješe imovinsko- pravni odnosi čije rješavanje je u toku.

6.5 Drugi objekti

Na području općine Vareš ne postoje drugi objekti za odlaganje otpada

6.6 Analiza i zaključci

Postojeća infrastruktura ne obezbeđuje nikakve mogućnosti razdvajanja otpada i njegovo selektivno iskorištenje i odlaganje, te se u narednom periodu trebaju rješavati ovi problemi a prvenstveno mjesto odlaganja otpada na za to uređena mjesta kao i selektiranje otpada te pitanje pretovarnih stanica i infrastrukture za selektivno prikupljanje otpada.

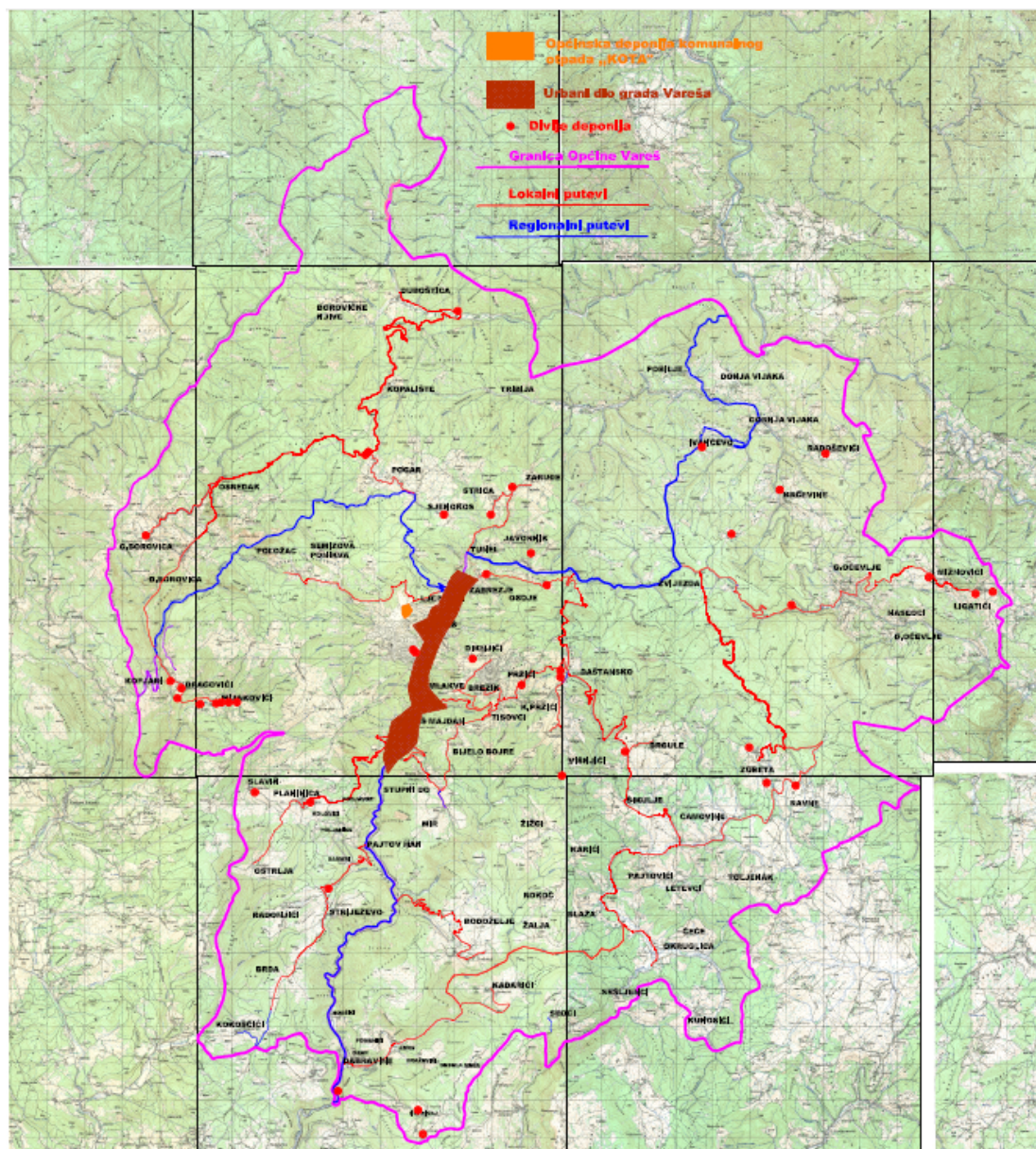
7 Nelegalna odlagališta

Na području općine Vareš evidentirano je ukupno 72 nelegalnih odlagališta otpada. U narednoj tabeli dat je popis divljih deponija sa područja općine

Tabela 18 Lokacije i broj divljih deponija

Naziv naselja i udaljenost od centra Općine, (km)	Da li je organizirano sakupljanje otpada i u kojem %	Broj divljih deponija	Količina deponovanog materijala m ³ (procjena)
Vareš, 1,00	Da, 100%	3	40
Diknjići 12,00	Ne	3	27
Dabravine, 16,00	Da,100%	1	5
Strica-Zaruđe, 4,60	Da,100%	4	36
Striježevo,11,30	Da, 100%	1	16
Zubeta-Ravne, 19,00	Da, 100%	4	13
Neprivaj, 21,20	Da, 100%	3	118
Pogar,6,4	Da, 100%	7	75
Borovica, 18,0	Da, 100%	1	10
Javornik, 5,6	Da, 80%	4	57
Vijaka, 18,0	Da, 65%	5	63
Dragovići, 17,8	Da, 100%	8	113
Očevija, 15,7	Da, 100%	1	4
Duboštica, 19,1	Ne	4	13
Brgule, 18,7	Ne	1	12
Pržići, 9,4	Da, 100%	1	36
Daštansko, 11,7	Da, 100%	4	2550
Planinica, 8,5	Ne	2	25
Ligatići21,6	Da, 100%	4	36
UKUPNO		72	3.249

Veći broj divljih deponija u Dragovićima je posljedica relativno skorog uključivanja ove mjesne zajednice u organizovan odvoz smeća(2008. godina), dok su divlje deponije u MZ Pogar nastale usljed velike razruđenost mjesne zajednice te postojanja vikend naselja koje nije bilo uključeno u odvoz smeća(2013. godina). Ove deponije su nastale prije uspostave organizovanog odvoza smeća.

Slika 3 Lokacije divljih deponija

8 Trenutne i buduće količine

8.1 Ukupno proizvedeni otpad

Imajući u vidu broj fizičkih i pravnih lica obuhvaćenih uslugom odvoza otpada, kao i procjene o ukupnom broju stanovnika na području općine, procjena je da se prikupi oko 75% ukupno proizvedenog otpada. Procijenjene količine otpada u planskom periodu urađene su na osnovu trenutnog broja stanovnika i pravnih lica, te procjene rasta broja stanovnika i količine otpada po stopi od 5% godišnje. Količine otpada iz privrede i otpada iz javnih ustanova zasnovane su na grubim iskustvenim procjenama JKP d.o.o. Vareš.

Tabela 19 Ukupna proizvodnja otpada

Zapremina u tonama /godinu	2011	2012	2013	2014	2018	2019
Otpad iz domaćinstava	2.419	2.540	2.667	2.800	3.403	3.573
Otpad iz privrede	179	188	197	207	251	264
Otpad iz javnih ustanova	90	94	99	104	126	132
Ukupno	2.688	2.822	2.963	3.111	3.780	3.969

8.2 Prikupljeni miješani otpad

Tabela 20 Količine prikupljenog miješanog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2012	2013	2014	Procjena 2019
Otpad iz domaćinstava	1.905	2.000	2.100	3.216
Otpad iz privrede	141	148	155	238
Otpad iz javnih ustanova	71	74	78	119
Ukupno	2.117	2.222	2.333	3.573

8.3 Prikupljeni otpad za reciklažu

Tabela 21 Količine odvojeno prikupljenog otpada namijenjenog reciklaži

Zapremina u tonama /godinu	2011	2012	2013	2014	2019
Staklo					1,0
Papir, karton					10,0
Plastika					2,0
Željezo i metal					-
Zeleni otpad					-
Ukupno	0	0	0		13,00

8.4 Prikupljeni specijalni otpad

U općini Vareš nema podataka o prikupljenom specijalnom otpadu

Tabela 22 Količine prikupljenog specijalnog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2011	2012	2013	2014	2019
Životinjski otpad					5
Opasni otpad iz domaćinstava					2
Medicinski					0,2
Građevinski					100
Elektronički					0,5
Kabasti					60
Auto otpad (gume i vozila)					10
Kontaminirano tlo					-
Mulj iz uređaja za pročišćavanje					-
Ukupno					177,7

8.5 Ukupno prikupljeni otpad

Tabela 23 Ukupne količine prikupljenog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2011	2012	2013	2014	2019
Miješani otpad	2.016	2.117	2.222	2.333	3.573
Otpad prikupljen odvojeno				-	13
Specijalni otpad				-	177,7
Ukupno	2.016	2.117	2.222	2.333	3.763,7

8.6 Bilans

Tabela 24 Količine otpada koje se ne prikupe

Zapremina u tonama /godinu	2011	2012	2013	2014	2019
Ukupno proizvedeno	2.688	2.822	2.963	3.111	3.969,0
Ukupno prikupljeno	2.016	2.117	2.222	2.333	3.763,7
Razlika	672	705	741	778	205.3

8.7 Prognoze za planski period

Planirano prikupljanje otpada	Godina	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ukupno stanovništvo	stanovnici	9.917	10.413	10.933	11.480	12.054	12.657	13.290	13.955
Pokrivenost prikupljanjem %	%	76%	77%	78%	91%	94%	95%	95%	95%
Pokrivenost stanovništva	stanovnici	7.571	8.018	8.528	10.447	11.331	12.024	12.625	13.257
Količina otpada koja se treba	tona/godina	2.117	2.222	2.333	2.450	2.672	2.822	3.590,7	3.763,7

Planirano prikupljanje otpada	Godina	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
prikupiti									

8.8 Analiza i zaključci

Naručen je, urađen i odobren Plan prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju komunalnog otpada općine Vareš. Njime je predviđena sanacija postojeće deponije, uređenje i izgradnja svih objekata koji osiguravaju kvalitetno i sigurno funkcioniranje deponije kako bi udovoljavala regulativama Bosne i Hercegovine i Evropske Unije. Nakon toga pristupilo bi se zatvaranju i potpunoj sanaciji ove deponije, jer bi u međuvremenu trebalo izgraditi Regionalnu deponiju u blizini ove lokacije (prema "strategiji" upravljanja otpadom u FBiH). Općinsko rukovodstvo je odlučilo da se pristupi sanaciji općinske deponije za period od 5 godina (2012. – 2017.) za 10.500 stanovnika, u kom periodu bi trebalo riješiti i pitanja oko Regionalne deponije. Nakon zatvaranja i završne rekultivacije na ovoj lokaciji se predviđa uspostavljanje pretovarne stanice i sortirnice za odvoz otpada na buduću, najbližu ili drugu izabranu, regionalnu deponiju.

9 Finansiranje sistema upravljanja otpadom

Procedura utvrđivanja cijena komunalnih usluga propisana je čl. 19. Zakona o komunalnim djelatnostima ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona", br. 17/08). Trenutne cijene propisane su Odlukom o utvrđivanju cijena komunalnih usluga i visine naknade za priključno mjesto, br. 01-219/12 od 27.12.2012., donesenom na 3. sjednici Općinskog vijeća Vareš. Odluka je dostupna na službenoj web stranici Općine Vareš. Važeće cijene utvrđene su na nivou ispod kalkulativnih cijena.

9.1 Tarifa za domaćinstva

Naknada za odvoz smeća obračunava se prema broju članova domaćinstva. Domaćinstva na području gradskih mjesnih zajednica (Vareš i Vareš Majdan) odvoz otpada plaćaju po cijeni od 2,30 KM po članu. Domaćinstva na području seoskih mjesnih zajednica uslugu odvoza kućnog smeća plaćaju po cijeni od 1,65 KM po članu.

9.2 Tarifa za privredni sektor

Pravnim licima se usluga naplaćuje prema površini objekta, a trenutne cijene u zavisnosti od kategorije korisnika iznose:

- trgovine i ugostiteljski objekti 0,72 KM/m²
- ostali poslovni, gospodarski i društveni subjekti 0,44 KM/m²
- odgojne i obrazovne ustanove (vrtić i škole) 0,22 KM/m²

9.3 Stepen naplate

Stepen naplate usluge odvoza otpada izveden je iz naplate svih usluga iskazanih na ispostavljenim računima (voda, kanalizacija, smeće) i u posljednje tri godine kretao se na nivou iznad 92% za domaćinstva, odnosno iznad 97% za ostale korisnike.

Računi se mogu platiti direktno kod predstavnika komunalnog preduzeća prilikom isporuke računa, na blagajni ili preko banke. Računi se ispostavljaju jedanput mjesečno.

9.4 Bilans stanja

Tabela 25 Bilans poslovnog uspjeha

Prihodi	2010	2011	2012	2013
Naknade iz domaćinstva ekonomskog sektora	271.383	270.575	271.538	293.093
Prodaja recikliranog materijala				
Drugi prihod				
Ukupan prihod	271.383	270.575	271.538	293.093
Rashodi				
Osoblje	97.385	97.132	96.617	102.414
Materijal i sredstva	72.867	78.323	71.361	75.643
Drugi troškovi	35.000	38.000	40.000	45.360
Vanjske usluga	17.632	16.226	15.421	16.650
Državne takse	15.000	3.000	7.500	8.100
Provizija	8.000	2.000	2.500	2.700
Amortizacija	16.557	23.261	24.104	26.100
Ukupno rashodi	262.441	257.942	257.503	276.967
OPERATIVNI REZULTAT	8.942	12.633	14.035	16.126
FINANSIJSKI TROŠKOVI				
REZULTAT	8.942	12.633	14.035	16.126

Operater Javno komunalno preduzeće d.o.o. Vareš ima funkcionalnu organizaciju, odnosno ustrojene radne jedinice za obavljanje osnovnih djelatnosti (RJ Vodovod i kanalizacija, RJ Gradska čistoća), potom radnu jedinicu za objavljivanje drugih poslova (RJ Održavanje puteva, visokogradnja i niskogradnja), te radnu jedinicu Zajedničke službe.

S obzirom da su cijene vode i kanalizacije utvrđene na nivou ispod stvarne cijene koštanja tih usluga, ukupan poslovni rezultat na nivou cijelog preduzeća je minimalna dobit koja u posljednje 4 godine nije prelazila godišnji iznos od 10.000 KM.

Posebno napominjemo da operater približno polovinu ukupnih godišnjih prihoda ostvaruje na tržištu, odnosno od eksternih djelatnosti, bez čega uz trenutno važeće cijene komunalnih usluga ne bi bilo moguće ostvarivati pozitivan poslovni rezultat, a da na tim djelatnostima angažuje polovinu uposlenih.

9.5 Analiza budžeta

Tabela 26 Realizirana sredstva iz općinskog budžeta na razvoju komunalne infrastrukture za period 2009-2013. godina

Godina	Ukupan budžet Općine KM	Ukupan iznos za kapitalna ulaganja KM	Ukupan iznos za održavanje komunalne infrastrukture KM	Ukupan iznos za održavanje infrastrukture za otpad KM
2009.	2.346 000,00	192 529,00	123.821,00	-
2010.	2.292 000,00	300 530,00	180.919,61	42.034,63
2011.	2.492 000,00	792 033,00	96.492,73	12.402,00
2012.	2.609 000,00	428 028,00	116.066,62	-
2013.	4.192.115,00	893.177,40	143.822,43	51.005,72

Iznosi za održavanje komunalne infrastrukture u 2009. godini su utrošeni za nastavak izgradnje vodovoda za MZ Budoželje, u 2010. godini za izgradnju dijela vodovoda za Zubeta, Ravne(Mačak) i Neprivaj, u 2011. godini za izgradnju dijela vodovoda za Zubeta, Ravne(Mačak) i završetak vodovoda za Neprivaj, u 2012. godini za završetak vodovoda za Zubeta i Ravne te početak izgradnje vodovoda za MZ Kadarići te u 2013. godini za završetak izgradnje vodovoda za MZ Kadarići, nabavku kanalizacionih cijevi za ruralne mjesne zajednice i izgradnju fekalne kanalizacione mreže u Vareš Majdanu

Iznosi za održavanje infrastrukture za otpad u 2010. godini su utrošeni za izgradnju niša za kontejnere na gradskom području, u 2011. godini za nabavku kontejnera za smeće a u 2013. godini za izgradnju 20 niša za kontejnere i nabavku 20 kontejnera za smeće.

Tabela 27 Realizirana sredstva iz općinskog budžeta na tekućem održavanju javne higijene za period 2009-2013. godina

Godina	Rashodi za usluge održavanja javnih zelenih površina KM	Usluge čišćenja ulica i parkova KM	Mjesec čistoće	Održavanje lokalne deponije KM	Deratizacija
2009.	5.236,34	30.095,66			
2010.	4.050,30	26.317,70			
2011.	3.748,39	26.250,61			
2012.	3.849,62	26.146,79			
2013.	5.621,21	31.209,16			

Sredstva za ove namjene se planiraju svake godine u općinskom budžetu a prikupljaju se od komunalne naknade koju plaćaju pravna i fizička lica za privredne i stambene prostore.

Tabela 28 Sredstva dodijeljena za aktivnosti civilnog sektora na podizanju javne svijesti za period 2009-2013. Godina

Godina	Ukupno tekući grantovi transferi (KM)	Grant sredstva za rad NVO (KM)	Grant sredstva za akcije na zaštiti životne sredine
2009.	308.621,97	39.586,10	
2010.	333.317,97	43.414,41	

2011.	427.195,35	55.907,31	
2012.	379.840,60	42.427,41	
2013.	598.941,60	69.661,52	

Tabela 29 Sredstva dodijeljena za aktivnosti civilnog sektora na podizanju javne svijesti u upravljanju otpadom za period 2009-2013. Godina

Godina	Ukupno tekući grantovi transferi (KM)	Grant sredstva za rad NVO (KM)	Grant sredstva za akcije na zaštiti životne sredine
2009.			
2010.			
2011.			
2012.			
2013.			

Nije bilo dodjele sredstava za aktivnosti civilnog sektora na podizanju javne svijesti u upravljanju otpadom u navedenom periodu.

9.6 Analiza i zaključci

Naknada za odvoz smeća treba da bude ekonomska kategorija ili da se subvencionira iz općinskog budžeta do ekonomske cijene.

Potrebno planirati veća sredstva za razvoj infrastrukture za prikupljanje otpada.

Potrebno planirati sredstva namijenjena za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom preko predškolskih i školskih ustanova i civilnog sektora.

10 Informiranje javnosti

10.1 Informiranje građana o pruženim uslugama

Informisanje i obavještanje građana u lokalnoj zajednici i društvu u cjelini ima poseban značaj i ulogu, u funkciji je demokratizacije društva i doprinosi unapređenju i razvoju ukupnih društvenih odnosa . U tom cilju redovno informisanje javnosti o bitnim pitanjima, a koja uključuju i komunalna pitanja, Općina Vareš obavlja putem Kabineta Općinskog načelnika, i to na način da se obavijesti objavljuju na oglasnim pločama, web stranici općine, kao i putem lokalnog radija. Osim objavljivanja informacija na ovaj način nadležna služba daje informacije i na lični zahtjev ili upit građana.

Općinski propisi koji uređuju upravljanje otpadom i cjenovnik su javni i objavljuju se na službenoj web stranici Općine Vareš i dostupni su svim zainteresiranim stranama. Informacije o pravima i obavezama, kao i drugim pitanjima vezanim za usluge prikupljanja otpada građani mogu dobiti kod nadležne općinske službe, komunalno-građevinske inspekcije ili u stručnoj službi JKP d.o.o. Vareš. Određene informacije (termini prikupljanja kabastog otpada i sl.) pravodobno se objavljuju u lokalnim medijima, odnosno na oglasnim pločama.

10.2 Programi podizanja svijesti

U dosadašnjem periodu nije bilo posebnih aktivnosti i programa podizanja javne svijesti u upravljanju otpadom koja je bila inicirana od strane Općine nego je bilo aktivnosti od strane škola te akcija „Let's do it“ koje je Općina podržavala na način da je obezbijedila hranu i radne rukavice za učesnike, vreće za prikupljeni otpad te prevoz prikupljenog otpada na deponiju.

10.3 Analiza i zaključci

Aktivnosti na informiranju građana o pruženim uslugama postoje, međutim svedene su samo na osnovne informacije. Potrebno je utvrditi mehanizme za kvalitetniju komunikaciju i izvršiti obuku osoblja zaduženog za odnose s korisnicima, kako bi se postiglo bolje razumijevanje i prihvaćanje promjena u pružanju usluga.

Podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom je itekako važno te je potrebno u narednom periodu posvetiti daleko veću pažnju ovome kao i obezbijediti sredstva za ove namjene jer savjesni građani čine bitnu kariku u oblasti upravljanja otpadom.

11 Specifikacija problema

11.1 Institucionalni problemi

Sa aspekta institucionalnog uređenja nema određenih problema kada je riječ o upravljanju otpadom. Formirano je komunalno preduzeće kojem je povjereno uvođenje sistema prikupljanja i odvoza otpada i koje na adekvatan način ispunjava svoje obaveze. U Općini postoji služba u čijoj nadležnosti je upravljanje otpadom. Jedan državni službenik i jedan namještenik zaposleni su u navedenoj Službi na radnim mjestima komunalno- građevinski inspektor i eko policijac.

Komunalno – građevinski inspektor i eko policajac u okviru svojih nadležnosti vrše kontrolu sakupljanja, odvoza i odlaganja otpada, te kontrolu održavanja komunalne higijene. Komunalno – građevinski inspektor prema odredbama Odluke o komunalnom redu općine Vareš ima ovlaštenje da pokrene upravni ili prekršajni postupak protiv lica koja vrše nepropisno odlaganje otpada.

Institucionalno su neriješena pitanja upravljanja specijalnim otpadom kojeg na teritoriji općine ima i za čiju sudbinu se uglavnom ne zna ili završava u komunalnom otpadu. Rješenja za zbrinjavanje ovakvog otpada trebaju doći sa višeg nivoa a općina će učestvovati u svim inicijativama koje se ponude.

11.2 Pravni problemi

U pogledu donošenja propisa kojima se tretira ova oblast, može se reći da je ona adekvatno uređena od entitetskog ka općinskom nivou međutim implementacija izostaje. Naime, u planskom periodu je neophodno je riješiti imovinsko pravne odnose za lokalnu deponiju te okolinsku dozvolu za lokalnu deponiju.

11.3 Infrastrukturni problemi

Zbog loše terenske konfiguracije i uskih puteva i ulica nije omogućen dolazak postojećim specijalnim vozilima za prikupljanje otpada u svaku ulicu i svaki dio naselja u ruralnim mjesnim zajednicama.

Postoji potreba za manjim namjenskim novim vozilom za prikupljanje otpada kako bi se poboljšala sadašnja usluga i radilo na proširenju obuhvata uslugom. Također postoji i potreba za nabavku određenog broja kontejnera te izrada niša za kontejnere.

Nedefinisanost lokacije buduće regionalne deponije ili postojeće regionalne deponije na koju bi Općina Vareš odlagala otpad će imati za posljedicu nastavak korištenja postojeće lokalne deponije do rješavanja prethodnog problema.

Radi pokretanja aktivnosti na selektivnom prikupljanju otpada i reciklaži neophodno je nabaviti dodatni broj kontejnera u bojama te formirati zelene otoke, kao i nabaviti opremu za prethodnu obradu otpada. Osim toga, reciklaža može imati svoje finansijske koristi za komunalno preduzeće a time se i čuvaju prirodni resursi i životna sredina.

Još jedan od problema jeste prisutnost divljih deponija koji je potrebno rješavati a što značajno zavisi od dinamike proširenja usluge na naselja koja do sada nisu obuhvaćena uslugom i gdje se iz tih razloga formiraju divlje deponije.

Potrebno je pojačati kontrolu od strane komunalne inspekcije i eko policije.

Pokretanje dogovora oko rješavanje pitanja regionalnog odlaganja bilo da se radi o odvozu na Mošćanicu ili iznalaženje nove lokacije.

Međuopćinski dogovori za osnivanje regionalnog centra za upravljanje otpadom u skladu sa Planom upravljanja otpadom FBiH

11.4 Financijski problemi

Najčešći problemi u ovom segmentu su pitanje naplate, kao i cijene komunalnih usluga. Neophodno je vršiti korekciju cijena komunalnih usluga odvoza otpada u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima Zeničko dobojskog kantona, kako bi se iz te cijene mogli pokriti operativni troškovi odlaganja na lokalnu deponiju.

Značajno je primijetiti da komunalno preduzeće nema vlastitih sredstava koje može ulagati u poboljšanje usluge kao i činjenicu da su sredstva u budžetu Općine za ovu namjenu veoma ograničena.

To je veoma značajno sa aspekta implementacije ovog Plana, jer nedostatak sredstava može ugroziti njegovu realizaciju ukoliko se pravovremeno ne isplaniraju sredstva u budžetu odnosno potraže donacije/fondovi koji mogu finansirati njegovu realizaciju.

Općina može izdvojiti sredstva za poboljšanje komunalne infrastrukture ali je potrebno adekvatno pravovremeno planiranje.

Općina nije izdvajala sredstva za rad NVO i projekte iz oblasti zaštite okoliša odnosno projekte upravljanja otpadom.

11.5 Javna svijest

Za realizaciju ovog Plana neophodno je uključiti sve društvene strukture i svakog građanina pojedinačno, jer je problem takav da traži angažman i visok nivo svijesti svakog pojedinca. Iz tog razloga ovaj Plan je posvetio veliku pažnju podizanju javne svijesti, jer ljudi stvaraju

ekološke probleme pa ljudi treba i da ih rješavaju. Bez visokog nivoa javne svijesti o toj potrebi, ovaj Plan će imati problema u implementaciji.

12 Ciljevi upravljanja otpadom za planski period

Sistem upravljanja čvrstim otpadom je neophodno urediti na način da se minimizira negativan uticaj na životnu sredinu te poboljša efikasnost iskorištenja resursa u općini Vareš. Stoga se ovim dokumentom postavljaju sljedeći ciljevi za planski period:

Cilj 1. Obezbijediti uslugu prikupljanja i odvoza otpada sa specijalnim vozilima na području cijele općine Vareš tako da se obuhvati 95 % domaćinstava do 2018. godine

Cilj 2. Obezbijediti kontejnere za prikupljanje otpada na području cijele općine Vareš, te izgradnju niša za kontejnere za 30% kontejnerskih mjesta do 2018. godine

Cilj 3. Obezbijediti kontejnere za selektivno prikupljanje otpada na gradskom području

Cilj 4. Smanjenje količina otpada za finalno odlaganje/zbrinjavanje uz efikasnije korištenje resursa (do 2016. prikupiti 10% a do 2018. 30% od ukupno papirnog otpada u komunalnom otpadu, te 10% do 2016. odnosno 30% do 2018. od ukupno plastičnog otpada u komunalnom otpadu).

Cilj 5. Ukloniti 90% nelegalnih odlagališta i sanirati područje na kojem su se nalazila (2014. god. 10 lokacija; 2015. god. 15 lokacija; 2016. god. 15 lokacija; 2017. god. 15 lokacija i 2018. god. 10 lokacija)

Cilj 6. Podizanje javne svijesti stanovništva o problematici upravljanja otpadom(indikator: broj akcija po godinama i broj stanovništva koje je obuhvaćeno akcijom po godinama)

13 Program mjera (akcioni plan)

13.1 Program mjera za unaprjeđenje sistema za prikupljanje i odvoz otpada

(Program sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava, Program proširenja usluga)

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva KM	Izvor sredstava
1	Poboljšanje i proširenje usluge odvoza komunalnog otpada(nabavka spec. vozila te izgradnja 10 niša i nabavka 15 kontejnera)	2014-2015	Općina	156.000	SIDA-136.500 2014. god Općinski budžet-10.000 2014. god i 9.500 2015. god
2	Nabavka 35 kontejnere za prikupljanje otpada	2016.-10 kom 2017.-10 kom 2018.-10 kom 2019.-5 kom	Općina	6.000 6.000 6.000 3.000	Općinski budžet
3	izgradnja 30 niša za kontejnere	2016.-10 kom 2017.-10 kom 2018.-10 kom	Općina	10.000 10.000 10.000	Općinski budžet
4	Nabavka 15 kontejnere za selektivno prikupljanje otpada	2016.-3 kom 2017.-3 kom 2018.-3 kom 2019.-6 kom	Općina	2.000 2.000 2.000 4.000	Općinski budžet

13.2 Program mjera za unaprjeđenje sistema za iskorištavanje otpada

(Program za korištenje komponenti iz komunalnog otpada i Program za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu, međuopćinska suradnja-transfer stanice)

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
1	Izdvajanje 30% papirnog i 30% plastičnog otpada iz komunalnog otpada I faza Nabavka i postavljanje kontejnera za prikupljanje papira i plastične ambalaže II faza: podizanje javne svijesti o selektivnom prikupljanju otpada	2015.-5% 2016.-10% 2017.-20% 2018.-30% 2015.- 4kom 2017. 4 kom 2018-2 kom 2015.	Javno komunalno preduzeće i Općina Općina i NVO	2.600 2.600 1.300 1.000	Općinski budžet Općinski budžet
2	Nabavka prese za papirnu i plastičnu ambalažu	2015.	Javno komunalno preduzeće	25.000	JKP

13.3 Program mjera za unaprjeđenje sistema za tretman otpada

(Program sanacije općinskih deponija, Program sanacije divljih deponija, Međuopćinska suradnja)

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva KM	Izvor sredstava
1	Sanacija općinske deponije po planu prilagođavanja upravljanja otpadom za deponiju Kota I faza: saniranje starog otpada sa potrebnom predradnjama II faza: Izgradnja objekata u svrhu uspostavljanja pretovarne stanice III faza: zatvaranje deponije i rekultivacija	2013. godina 2015. godina 2017. godina	Općina i JKP	200.000 400.000 400.000	JKP, Općina, viši nivoi vlasti
2	Uklanjanje i sanacija 90% divljih deponija koja bi obuhvatila sljedeće: -Izrada šeme lokacija divljih deponija sa prioritetima uklanjanja -Izvođenje radova na	2014. 2014.- 10 lok. 2015.- 15 lok. 2016. -10 lok.	Općina i JKP	1.000 5.000 5.000 5.000	Općinski budžet Općinski

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva KM	Izvor sredstava
	uklanjanju i sanaciji deponija	2017. -10 lok. 2018. -10 lok 2019. -10 lok	Općina i JKP	5.000 5.000 5.000	budžet
	-Obavještanje javnosti i mjesnog stanovništva o aktivnostima uklanjanja divljih deponija i zabrani ponovljenog odlaganja smeća na divlje deponije		Općina i JKP	-	
	-Postavljanje znakova zabrane odlaganja smeća	2014. 10 kom. 2015. 15 kom. 2016. 15 kom. 2017. 15 kom. 2018. 10 kom	JKP	150 225 225 225 225	JKP

13.4 Program mjera za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom

R. Br.	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva KM	Izvor sredstava
1	Kampanja podizanja javne svijesti: Izrada i distribucija propagandnog materijala: <ul style="list-style-type: none"> • izrada plakata za bilborde za poziv građanima za savjestan pristup odlaganju otpada • izrada i distribucija cca 2.000 letaka i drugog propagandnog materijala 	2015. 2016.	Općina Općina	1.000 1.000	Općinski budžet Općinski budžet
2	Jačanje NVO sektora iz oblasti zaštite životne sredine kroz izdvajanje sredstava iz budžeta za projekte iz oblasti otpada i životne sredine i zajednička realizacija projekata.	2014.-2019	Općina	2.000 KM/god.	Općinski budžet
3	Godišnje učešće u akciji Očistimo zemlju za jedan dan Lets do it.	2014.-2019	Općina	1.000 KM/god.	Općinski budžet
4	Kontinuirano informiranje/obavještanje/upozoravanje javnosti	2014.-2019	Općina	-	-

14 Planirana sredstva za realizaciju aktivnosti

Tabela 30 Procjena sredstva za realizaciju plana upravljanja otpadom za period 2014-2019 godina

Budžetska stavka	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019
Općina Vareš	19.000	22.100	27.000	28.600	24.300	15.000
Donator SIDA	140.000					
Drugi nivoi vlasti	190.000	380.000	-	380.000	-	
Javno komunalno preduzeće	10.150	25.225	10.225	20.225	10.225	
UKUPNO	359.150	427.325	37.225	428.825	34.525	15.000
Sveukupno 2014.-2019.	1.302.050					

15 Analiza rizika

Rizici kod realizacije ovog plana se mogu svesti na sljedeće:

- Ne rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na lokaciji lokalnog odlagališta ili njegovo odugovlačenje
- Nedostatak finansijskih sredstava za realizaciju programa mjera iz Plana upravljanja otpadom
- Nedonošenje ekonomske cijene odlaganje otpada ili nepronalaženje sredstava za pokrivanje razlike između trenutne i ekonomske cijene odlaganje otpada
- Loša naplativost komunalnih usluga
- Loše provedene kampanje podizanja svijesti građana
- Ne formiranje tima za praćenje realizacije ovog plana

16 Monitoring implementacije

Monitoring podrazumijeva formiranje tijela u Općini koje će pratiti indikatore i realizaciju plana, na godišnjem nivou.

Praćenje implementacije Općinskog plana upravljanja otpadom u svim njegovim segmentima, prema utvrđenoj dinamici i rokovima za realizaciju će vršiti:

- Služba za prostorno uređenje i obnovu
- Direktor javnog komunalnog preduzeća
- predstavnik udruženja građana.
- Predstavnik općinskog vijeća

Radnu grupu Rješenjem imenuje općinski načelnik na planski period određen Planom u roku od 30 dana od usvajanja Plana. Prvi osnivački sastanak Radne grupe se planira u roku 15 dana od imenovanja.

Imenovana lica mogu operativno delegirati odgovorna lica za učešće u radu Radne grupe, pri čemu se ne isključuje potreba za njihovim prisustvom i učešćem u procesu praćenja i ocjene postignutih ciljeva.

Zadaća Radne grupe je da:

- prikuplja podatke, obrađuje ih i analizira indikatore stanja okoliša,
- analizira, ocjenjuje i sumira rezultate završenih aktivnosti u tekućoj godini,
- planira aktivnosti i sredstva za narednu godinu,
- utvrđuje način pristupanja vanjskim izvorima finansiranja za one projekte za koje je to predviđeno.

U planskom periodu, Radna grupa će se inače sastajati najmanje dva puta godišnje i to:

- Prvi radni sastanak u mjesecu martu radi evaluacije aktivnosti u tekućoj godini. Nakon prvog radnog sastanka, Radna grupa priprema Prvi izvještaj o stepenu implementacije Plana koji se podnosi Općinskom vijeću na prvoj narednoj sjednici. Općinsko vijeće usvaja ili odbija izvještaj i predlaže korektivne akcije u cilju postizanja učinkovitosti i djelotvornosti na implementaciji Plana.
- Drugi radni sastanak u mjesecu septembru radi ažuriranja Akcionog plana i planiranja redosljeda implementacije aktivnosti, sredstava potrebnih za njihovu realizaciju u općinskom budžetu za narednu godinu i načina pristupanja vanjskim izvorima finansiranja za one projekte za koje je to predviđeno. Nakon drugog radnog sastanka, Radna grupa priprema Konačni izvještaj o implementaciji Plana za tekuću godinu te na osnovu njega i Revidovani akcioni plan za narednu godinu sa prijedlogom budžeta. Svi dokumenti se podnose Općinskom vijeću na prvoj narednoj sjednici koje usvaja ili odbija izvještaj i odobrava planiranje sredstava u budžetu za narednu godinu.

Ocjena uspješnosti projekata se vrši u skladu sa indikatorima postavljenim u Akcionom planu. Ocjena uspješnosti Plana se vrši u skladu sa općim indikatorima stanja okoliša datim u tabeli u nastavku.

Prema Planu upravljanja otpadom Općine Vareš praćenje ostvarivanja navedenih ciljeva bit će osigurano:

- praćenjem stupnja sanacije lokalnog odlagališta "Kota"
- praćenjem broja područja i mjesnih zajednica sa kojih se organizirano prikuplja otpad
- praćenjem korekcije cijena za prikupljanje i zbrinjavanje otpada
- praćenjem smanjenja broja divljih deponija

Indikatori za praćenje i evaluaciju:

- Količina prikupljenog otpada t/god
- Broj domaćinstava uključenih u servis
- Broj stanovnika uključenih u servis
- Broj privrednih subjekata uključenih u servis
- Broj javnih subjekata uključenih u servis
- Stepennaplate (broj domaćinstava ili % koji plaća uslugu od ukupnog broja kojem je pružena usluga)
- Količina izdvojenog papira t/god
- Količina izdvojene plastike t/god
- Prihod od prodate sekundarne sirovine- papira KM/god
- Prihod od prodate sekundarne sirovine- plastike KM/god
- Rashodi za prikupljanje sekundarne sirovine- papira KM/god
- Broj akcija na podizanju javne svijesti

- Broj uključenih učesnika u programe podizanje svijesti
- Količina otpada smanjenja kroz programe podizanja svijesti
- Broj prijava inspekcije
- Broj saniranih divljih deponija
- Broj riješenih tužbi u odnosi na odnesene.

**PREDSJEDAVAJUĆI OPĆINSKOG
VIJEĆA**

Zdravko Marošević

OBRAZLOŽENJE

Plana upravljanja otpadom općine Vareš

PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE

Zakon o upravljanju otpadom (Službene novine Federacije BiH broj 33/03 i 72/09) je pravni osnov za donošenje općinskog plana upravljanja otpadom. Ovaj zakon primjenjuje se na sve kategorije otpada i sve vrste aktivnosti u upravljanju otpadom, osim na radioaktivni otpad, gasove ispuštene u atmosferu i otpadne vode.

Zakon o upravljanju otpadom je propisao da će se kantonalnim propisom utvrditi zadaci općina u izradi općinskih planova upravljanja otpadom, koji treba da sadrže najmanje:

- programe skupljanja opasnog otpada iz domaćinstava;
- programe za korištenje komponenti iz komunalnog otpada;
- programe za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu;
- programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom;
- lociranje postrojenja za upravljanje otpadom;
- saradnja između općina radi postizanja zadatih ciljeva.

Na osnovu navedene obaveze kantona, donešen je Plan upravljanja otpadom na području Ze-do kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona broj 1/2009) gdje je stavom 7.2.1.1. definisana obaveza izrade općinskih planova upravljanja otpadom.

Upravljanje komunalnim otpadom, odnosno skupljanje i tretiranje komunalnog otpada vrši se u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima (Službene novine Zeničko dobojskog kantona broj 17/2008), kojim je uređeno osnivanje i rad komunalnih preduzeća i obaveze općina u pružanju komunalnih usluga.

Općinskom Odlukom o izradi plana prikupljanja otpadom općine Vareš za period 2014-2018. godina br. 01-323/13 od 28.11. 2013. godine je definisano pristupanje izradi Plana kao i formiranje radne grupe za izradu Plana

Općinskom Odlukom o kumunalnom redu br.01-100/10 od 05.05.2010.god., uređuje se komunalni red i održavanje komunalnog reda, a posebno uređenje naselja, održavanje čistoće i čuvanje javnih površina, skupljanje, odvoz i postupanje sa smećem i drugim komunalnim otpadom, uklanjanje snijega i leda, sanitarno-komunalno uređenje naselja, uklanjanje protupravno postavljenih predmeta na javnim i drugim površinama, dekorisanje, te nadzor nad provođenjem odredbi ove odluke i kaznene odredbe.

RAZLOZI DONOŠENJA

Razlozi donošenja je proistekao iz zakonske obaveze kao i da je Švedska Vlada od 2010. godine pokrenula aktivnosti po općinama za izradu općinskih planova prikupljanja otpadom u svrhu smanjenja rizika za okoliš i zdravlje povezanih za loše upravljanje otpadom, te obezbijedila finansijska sredstva za realizaciju pojedinih projekata iz općinskih planova.

Do sada su u ovaj projekat bile uključene 33 općine/opštine na području BiH.

Općina Vareš je ušla u ovaj projekat u 2013. godini te se od septembra sprovode aktivnosti na izradi plana, u saradnji sa međunarodnom konsultanskom kopanijom „Gronmij“, koja je od angažovana od strane Švedske Vlade za realizaciju ovoga projekta.

Zadatak Općine je da uradi Plan prikupljanja otpadom te planove projekata. Planovi projekata su urađene i odobreni od strane Švedske vlade te je 03.04.2014. godine potpisan sporazum između Ambasade Švedske i Općine Vareš o donaciji opreme za prikupljanje otpadom koja se sastoji od jednog specijalnog vozila za prikupljanje otpada i 25 kontejnera. Ukupna vrijednost donacije iznosi 83.250,00 eura. Plan je uradila rana grupa Plan je izradila Radna grupa, imenovana od strane općinskog načelnika u sastavu:

1. Ermin Musa, predsjednik radne grupe-predstavnik Općine
2. Boško Andrić, član radne grupe- predstavnik Općine i
3. Tihomir Jelić, član radne grupe- predstavnik javnog komunalnog preduzeća Vareš

uz pomoć i monitoring Instituta za hidrotehniku Sarajevo i danske konsultanske kuće „Grontmij“ koju je angažovala švedska vlada

Za realizaciju Plana je potrebno obezbjeđivati sredstva u općinskom bužetu u narednih 5 godina kao i tražiti mogućnosti finansiranja sa drugih nivoa vlasti i drugih izvora.

**PREDLAGAČ
OPĆINSKI NAČELNIK**

Kovačević Avdija,dipl.pravnik